

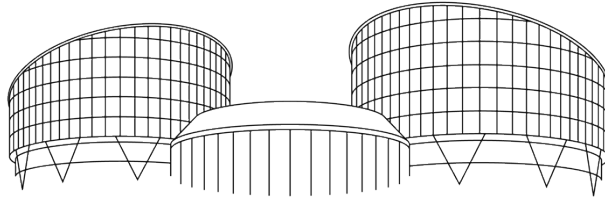

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2013 рік. Цей переклад було здійснено за підтримки Фондації з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є обов'язковим для Суду. Для подальшої інформації дивіться повні примітки щодо авторських прав у кінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ВЕЛИКА ПАЛАТА

СПРАВА VON HANNOVER ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ (№ 2)

(Заяви №№ 40660/08 і 60641/08)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

7 лютого 2012 року

Це рішення є остаточним, але до нього можуть бути внесені редакційні зміни.

У справі Von Hannover проти Німеччини (№ 2)

Європейський суд з прав людини на засіданні Великої Палати у складі:

Ніколас Братца (Nicolas Bratza), *Голова*,

Жан-Поль Коста (Jean-Paul Costa),

Франсуаз Тюлькенс (Françoise Tulkens),

Жозеп Касадеваль (Josep Casadevall),

Лех Гарліцкі (Lech Garlicki),

Пер Лоренцен (Peer Lorenzen),

Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),

Ренате Єгер (Renate Jaeger),

Давід Тйор Бйоргвінсон (David Thór Björgvinsson),

Ян Шікута (Ján Šikuta),

Марк Віллігер (Mark Villiger),

Луїс Лопес Герра (Luis López Guerra),

Мірьяна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Нона Цоцорія (Nona Tsotsoria),

Здравка Калайджієва (Zdravka Kalaydjieva),

Міхай Поалелунж (Mihai Poalelungi),

Крістіна Пардалос (Kristina Pardalos), *судді*,

і Майкл О'Бойль, *заступник Секретаря*,

Розглянувши справу на закритих засіданнях 13 жовтня і 7 грудня 2011 року,

Проголошує наступне рішення, ухвалене на останньому засіданні:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа була відкрита за двома заявами (№№ 40660/08 і 60641/08), поданими до Суду проти Федеративної Республіки Німеччина на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) громадянкою Монако, принцесою Кароліною фон Ганновер (Caroline von Hannover), а також громадянином Німеччини, принцом Ернстом Августом фон Ганновер (Ernst August von Hannover), (далі - заявники), відповідно, 22 серпня і 15 грудня 2008 року.

2. Заявники стверджували, що відмова німецьких судів видати заборону надалі будь-коли публікувати їхні фотографії порушила їхнє право на повагу до приватного життя, гарантоване статтею 8 Конвенції.

3. Справу було спочатку передано до П'ятої Секції Суду (правило 52 § 1 Регламенту Суду). 13 листопада 2008 року Палата цієї Секції вирішила повідомити про заяву № 40660/08 Уряду Німеччини

(далі - Уряд). На підставі статті 29 § 3 Конвенції, у чинній на той час редакції, було також вирішено одночасно розглядати заяву щодо прийнятності і за суттю. 8 січня 2009 року Голова П'ятої Секції вирішив повідомити Уряду про заяву № 60641/08. На підставі статті 29 § 3 Конвенції, у чинній на той час редакції, він також вирішив одночасно розглядати заяву щодо прийнятності і за суттю. 24 листопада 2009 року Палата П'ятої Секції вирішила об'єднати дві заяви.

30 березня 2010 року Палата у складі таких суддів: Пер Лоренцен (Peer Lorenzen), Голова, Ренате Єгер (Renate Jaeger), Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert), Райт Марусте (Rait Maruste), Марк Віллігер (Mark Villiger), Мір'яна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska) і Здравка Калайджієва (Zdravka Kalaydjieva), а також Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), Секретаря Секції, вирішивши приєднати дані заяви до заяви *Axel Springer AG проти Німеччини* (№. 39954/08), також комунікованої нею 13 листопада 2008 року стосовно заборони компанії-заявнику публікувати два звіти про арешт і засудження телевізійного актора, відмовилася від розгляду справи на користь Великої Палати, і жодна зі сторін у справі не заперечувала проти цього (стаття 30 Конвенції і правило 72).

4. Склад Великої Палати було визначено відповідно до положень колишньої статті 27 §§ 2 і 3 Конвенції (тепер статті 26 §§ 4 і 5) і правила 24 Регламенту Суду. 3 листопада 2011 року завершився строк головування Жана-Поля Коста. На цій посаді його змінив Ніколас Братца, який і головував у Великій Палаті під час розгляду даної справи (правило 9 § 2). Пан Коста, відповідно до статті 23 § 3 Конвенції і правила 24 § 4, продовжував засідати після завершення своїх повноважень. Під час остаточного обговорення Лех Гарліцкі і Нона Цоцорія, судді-замісники, замінили Райта Марусте і Крістоса Розакіса, які далі не могли брати участі у розгляді справи (правило 24 § 3).

5. Голова Великої Палати вирішив продовжити застосування статті 29 § 3 Конвенції під час розгляду у Великій Палаті з метою одночасного розгляду заяв щодо прийнятності і за суттю. Він також вирішив, що розгляд даних справ має відбуватись одночасно із розглядом справи *Axel Springer AG проти Німеччини* (правило 42 § 2).

6. Заявники і Уряд надали свої письмові пояснення щодо прийнятності і суті справи. Сторони письмово відповіли на зауваження одна одної.

7. Окрім того, були отримані коментарі третьої сторони від Асоціації німецьких видавців часописів (*Verband Deutscher Zeitungsverleger*), від видавничої компанії, яка оприлюднила одну із спірних фотографій, Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG, від Асоціації юристів у сфері ЗМІ, від Міжнародного інституту преси і від Світової

асоціації видавців газет і новин, яким Голова дозволив виступити у письмовій процедурі (стаття 36 § 2 Конвенції і правило 44 § 2). Сторони отримали можливість відповісти на ці коментарі (правило 44 § 5).

8. Після повідомлення від 17 листопада 2008 року про право надати письмові зауваження, Уряд Монако повідомив Суду, що не має наміру брати участі у розгляді справи. Після повторного повідомлення від 31 березня 2010 року про це право, внаслідок рішення Палати відмовитись від розгляду справи на користь Великої Палати, Уряд Монако не висловив наміру брати участі у розгляді справи.

9. Відкрите слухання справи відбулось 13 жовтня 2010 року у Палаці Прав Людини у Страсбурзі (правило 59 § 3).

Тоді перед Судом з'явилися:

(a) *від Уряду*

Пані А. ВІТТЛІНГ-ФОГЕЛЬ (A. WITTLING-VOGEL), Федеральне міністерство юстиції, *Уповноважена особа*,
Пан К. ВАЛЬТЕР (C. WALTER), професор публічного права, *Радник*,
Пані А. ФОН УНГЕРН-ШТЕРНБЕРГ (A. VON UNGERN-STERNBERG), асистент,
Пан Р. ЗОММЕРЛАТТЕ (R. SOMMERLATTE), Федеральне бюро культури,
Пан А. МААТШ (A. MAATSCH), суддя Гамбурзького регіонального суду, *Радники*;

(b) *від заявників*

Пан М. ПРИНЦ (M. PRINZ), адвокат із Гамбурга, *Радники*,
Пан М. ЛЕР (M. LEHR), адвокат із Гамбурга, *Радник*,
Пані С. ЛІНГЕНС (S. LINGENS), юрист,

Суд заслухав звернення від панів Вальтера і Принца.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

10. Заявники, дочка покійного Князя Монако Райнера III і її чоловік, народились, відповідно, у 1957 і 1954 роках і живуть у Монако.

А. Передісторія справи

11. З початку 1990-х років перша заявниця намагалась, переважно через судові органи, запобігти появі у пресі фотографій, які стосуються її приватного життя.

12. Дві підбірки фотографій, опубліковані у німецьких часописах у 1993 і 1997 роках, на яких були зображені перша заявниця з чоловіком і актором Венсаном Ліндоном, стали причиною трьох звернень до німецьких судів, і, зрештою, Федеральний суд у 1995 році, а Федеральний конституційний суд у 1999 році у своїх провідних рішеннях у задоволенні позову відмовили.

13. Ці судові процеси були предметом рішення Європейського суду у справі *Von Hannover проти Німеччини* від 24 червня 2004 року (№ 59320/00, ECHR 2004-VI), у якому Суд встановив, що судові рішення порушили гарантоване статтею 8 Конвенції право заявниці на повагу до приватного життя.

14. Щодо мотивування національних судів, Суд зробив наступні висновки, зокрема:

“72. Суд не може погодитись із тлумаченням національними судами статті 23(1) Закону про авторські права (галузь мистецтва), котра полягає у зображенні особи як постаті сучасного суспільства “*par excellence*”. Оскільки таке визначення надає особі дуже обмежений захист її приватного життя або права контролювати використання її зображення, то його можна вважати відповідним стосовно політиків, які здійснюють офіційні повноваження. Проте, його не можна виправдати стосовно «приватних» осіб, таких як заявниця, інтерес до яких з боку громадського загалу і преси ґрунтується виключно на її приналежності до правлячої родини, в той час як вона сама не здійснює жодних офіційних повноважень.

У кожному випадку, Суд вважає, що за таких умов цей Закон слід тлумачити вузько, аби забезпечити виконання державою позитивних зобов'язань за Конвенцією захищати приватне життя і право контролювати використання свого зображення.

73. Зрештою, відмінність, яка існує між посталями сучасного суспільства “*par excellence*” і “відносно” публічними особами, повинна бути чіткою і зрозумілою, аби у державі, яка керується верховенством права, особа мала точні вказівки щодо поведінки, якою він чи вона має керуватись. Окрім того, вони повинні точно знати, коли і де вони перебувають у захищеній сфері або, натомість, у сфері, в якій слід очікувати втручання з боку інших, особливо жовтої преси.

74. Тому Суд вважає, що критерії, на яких національні суди ґрунтували свої рішення, не були достатніми для ефективного захисту приватного життя заявниці. Як постать сучасного суспільства “*par excellence*”, вона не може, з огляду на свободу преси і громадський інтерес, посилатись на захист свого приватного життя, якщо вона не перебуває у захищеному від громадської уваги місці, і, окрім того, не доведе цього (що може виявитись складним). Якщо ж це не так, вона має погодитись із тим, що її можуть фотографувати практично будь-коли і систематично, і що згодом ці фотографії будуть дуже широко

розповсюджені, навіть якщо, як у даній справі, фотографії і супровідні статті стосуються виключно подробиць її приватного життя.

75. На думку Суду, критерій просторової ізоляції, хоч і зрозумілий у теорії, в дійсності є надто туманним, і конкретним особам важко встановити його наперед. У даній справі саме визначення заявниці як постаті сучасного суспільства “*par excellence*” не є достатнім для виправдання такого втручання у її приватне життя.”

В. Спірні фотографії

15. Спираючись на рішення Суду у першій справі заявниці, заявники послідовно подали кілька цивільних позовів, вимагаючи судової заборони на будь-яку наступну публікацію фотографій, вже оприлюднених у німецьких часописах.

1. Фотографії, оприлюднені у журналі «Frau im Spiegel»

16. Перші три фотографії були опубліковані видавничою компанією Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG у журналі «*Frau im Spiegel*».

(а) Перша фотографія

17. Перша фотографія, котра з'явилась у номері 9/02 від 20 лютого 2002 року, зображала заявників на прогулянці під час відпочинку на лижному курорті Сент-Моріц. Далі була розміщена стаття під заголовком “Князь Райнер – не сам удома” (“*Fürst Rainier – Nicht allein zu Haus*”). Стаття звучить наступним чином:

“На галявинах палацу в Монако розквітають магнолії, але Князь Райнер (78), схоже, не зацікавлений квітучою весною. Він йде на прогулянку зі своєю дочкою Стефані (37). Вона підтримує його, оскільки він крокує повільно. Йому холодно, хоч світить сонце. Старий пан зморений. Піддані Монако востаннє бачили свого Князя три тижні тому під час циркового фестивалю. Він виглядав дотепним і привітним, прогулювався разом із дочкою, котра сміялась. Але відтоді він не полишав палац. Навіть із нагоди святкування на честь національної небесної покровительки святої Девоти. Країна стурбована, як і діти Князя Райнера. Принц Альберт (який зараз бере участь у Олімпійських іграх у Солт Лейк Сіті), принцеса Кароліна (яка перебуває на відпочинку у Сент-Моріці із принцом Ернстом Августом фон Ганновером) і принцеса Стефані по черзі доглядають за своїм батьком. Він не повинен залишатись удома сам, коли почуватись недобре. Без любові свої дітей.”

Фотографія Князя Райнера разом із дочкою Стефані і фотографія принца Монако Альберта під час Олімпійських ігор у Солт Лейк Сіті були опубліковані на тій же сторінці.

(b) Друга фотографія

18. Друга фотографія, котра з'явилась у номері 9/03 від 20 лютого 2003 року, зображала заявників на прогулянці у Сент-Моріці. Підпис був таким: “Ернст Август фон Ганновер і його дружина, принцеса Монако Кароліна, насолоджуються сонцем і снігом у Сент-Моріці.” На тій же сторінці були розміщені маленька фотографія принца Альберта і дві фотографії членів європейської королівської родини. Стаття, яка супроводжувала фотографії, мала заголовок “Королівські розваги на снігу”, і розповідала про радість сфотографованих осіб від зустрічі у Сент-Моріці.

(c) Третя фотографія

19. Третя фотографія, котра з'явилась у номері 12/04 від 11 березня 2004 року, зображала заявників на канатній дорозі під час відпочинку на лижному курорті Цюрс ам Арльберг. На тій же сторінці була розміщена маленька фотографія Князя Райнера, заявниці і принца Альберта, зроблена під час національного свята 19 листопада, під заголовком «Остання поява принцеси». Інша фотографія, на півсторінки, зображала заявницю на Трояндовому балу.

Три фотографії ілюстрували статтю під заголовком «Принцеса Кароліна. Все Монако чекає на неї», уривки з якої, що стосуються даної справи, звучать наступним чином:

“Квитки на Трояндовий бал, котрий відбудеться у Монако 20 березня, продаються вже кілька тижнів. І гості прийдуть лише заради неї – принцеси Кароліни фон Ганновер (47). Після національного свята вона не відвідувала жодного офіційного заходу ... Її не було ні на цирковому фестивалі, ні на святкуванні на честь святої Девоти, небесної покровительки Монако. За традицією, найстарша дочка Князя Райнера (80) відкриває щорічний бал. Вона успадкувала цю роль від своєї матері, котра загинула під час аварії, і цей бал для Кароліни є улюбленим ... Князь, котрий тяжко хворіє, тільки-но вийшов з лікарні після операції на серці і є ще занадто слабким для того, аби відвідати бал. Привітальна промова, яку він виголосить на честь гостей, передаватиметься через телевізійні камери на великий екран. Принцеса Кароліна і її чоловік Ернст Август фон Ганновер відкриють Трояндовий бал вальсом.

У січні вони відсвяткували разом п'яту річницю одруження. У родині фон Ганноверів був й інший привід для святкування: 26 лютого принцові виповнилось 50 років. Він святкував свій День народження із Кароліною і кількома друзями на модному курорті Сент-Моріц, котрий виблискував білим снігом. Подружжя саме перебувало на відпочинку у Цюрс ам Арльбергу, але для свята Дня народження вони спустились на кілька днів до готелю «Палас» у Сент-Моріці.”

2. Фотографія, опублікована у журналі «Frau Aktuell»

20. Видавнича компанія WZV Westdeutsche Zeitschriftenverlag GmbH & Co. KG опублікувала у номері 9/02 від 20 лютого 2002 року у

журналі «*Frau Aktuell*» ту ж фотографію (або майже однакову), яка з'явилась того ж дня у журналі «*Frau im Spiegel*», № 9/02 (див. вище параграф 17). Стаття, котра супроводжувала фотографію у «*Frau Aktuell*», мала заголовок: “Це справжня любов. Принцеса Стефані. Вона єдина, хто доглядає за хворим Князем.” Відповідні уривки зі статті звучать наступним чином:

“Її любовне життя може здаватись невдалим. Проте, очевидно одне: що стосується її батька, принцеса Стефані знає, кому віддати своє серце. В той час як решта родини мандрує світом, вона примчала, аби бути поруч із Князем Райнером (78), котрий, схоже, тяжко заслаб. Вона єдина, хто доглядає за хворим монархом. Сестра Стефані, Кароліна (45), поїхала на кілька днів на відпочинок разом зі своїм чоловіком Ернстом Августом (48) і їхньою дочкою Александрою (2) на модний лижний курорт Сент-Моріц у Швейцарії. Принц Альберт, у свою чергу, був на Олімпійських іграх у Солт Лейк Сіті і брав участь у змаганні з двопарного бобслею. ‘Вп’яте і востаннє’, - сказав він. Час від часу він зникав на кілька днів. Кажуть, що принц Монако має свою серцеїдку – Алісію Ворлік (24), американську спортсменку зі стрибків з жердиною, котра, як подекуять, має стати його дружиною. Князь [Райнер], котрий ненавидить залишатись удома сам, був дуже радий побачити свою молодшу дочку. Стефані присвятила Князеві багато часу. Вона ходила з ним на довгі прогулянки, і вони міцно прив’язались одне до одного. ‘Райнер полюбив товариство своєї молодшої дочки. Коли вона поруч із ним, він по-справжньому розквітає. В такі миті він забуває, що є старим і хворим’, - кажуть піддані Монако. - ‘Стефані має приїздити набагато частіше’.”

На тій же сторінці була фотографія принцеси, котра з'явилась того ж дня у журналі «*Frau im Spiegel*», № 9/02 (див. вище параграф 17), її фотопортрет і дві інші фотографії: одна самого принца Альберта, а інша – принца разом із Алісією Ворлік.

С. Відповідні судові процеси

1. Судові справи, розпочаті заявницею

(а) Перша судова справа

(i) Рішення регіонального суду від 29 квітня 2005 року

21. У невстановлений день 2004 року заявниця звернулась до Гамбурзького регіонального суду за судовою заборонаю на будь-яке наступне оприлюднення трьох фотографій, оприлюднених видавничою компанією Ehrlich & Sohn.

22. Рішенням від 29 квітня 2005 року регіональний суд проголосив таку заборону на тій підставі, що заявниця не давала згоди на оприлюднення цих фотографій, що вимагалось статтею 22 Закону про авторські права (галузь мистецтва) (далі – Закону про авторські права,

див. далі параграф 70). Проте, суд зазначив, що хоча у випадку з першою фотографією згода не була обов'язковою на тій підставі, що це була ілюстрація сучасного суспільства (*Bildnis aus dem Bereich der Zeitgeschichte*) у розумінні статті 23(1)(1) того ж закону, оприлюднення фотографії не було виправданим. Відповідно до частини 2 цієї норми, оприлюднення такого зображення є правомірним, якщо не втручається у законний інтерес сфотографованої особи. Як встановив суд, питання про те, чи був такий законний інтерес, має бути вирішене шляхом зважування інтересів сфотографованої особи і інтересів громадськості бути поінформованою.

23. Регіональний суд вирішив, що у даній справі переважало право першої заявниці на захист її особистих прав. Обґрунтовуючи такий висновок, регіональний суд спирався виключно на рішення Суду у справі *Von Hannover*. Він вирішив, що стосунки заявниці з її батьком, попри те, що він був хворий, не зроблять внеску в обговорення громадського інтересу для суспільства, особливо тому, що заявниця була пов'язана з князем держави, яка має невелике значення у міжнародній політиці, виключно родинним зв'язком і не здійснює жодних офіційних повноважень.

24. Регіональний суд вирішив, що хоча таке мотивування не повністю відповідає принципам, запровадженим Федеральним конституційним судом, котрий не визнає законного інтересу, якщо сфотографована особа не перебувала у захищеному місці поза поглядами громадськості, він не є зв'язаним цим прецедентом настільки, аби не мати можливості брати до уваги юриспруденцію Суду з цього питання.

(ii) Рішення апеляційного суду від 31 січня 2006 року

25. Видавнича компанія подала апеляцію проти цього рішення.

26. Рішенням від 31 січня 2006 року Гамбурзький апеляційний суд скасував це рішення на тій підставі, що право заявниці за статтею 8 Конвенції мало поступитись перед основоположними правами преси. Суд встановив, що хоча статті мали перш за все розважальне призначення, проте оприлюднення фотографій було правомірним у світлі рішення Федерального конституційного суду від 15 грудня 1999 року, головне юридичне мотивування якого (*tragende Erwägungen*) було обов'язковим для апеляційного суду. Суд відзначив, що публічні особи повинні, без сумніву, бути захищені від ризику бути сфотографованими у будь-який час і будь-де, з наступним оприлюдненням фотографій. Проте, на думку апеляційного суду, законні інтереси таких осіб, у розумінні статті 23(2) Закону про авторські права, не повинні призводити до заборони будь-якого повідомлення про відомих людей поза їхніми офіційними появами. У будь-якому випадку, право на повагу до приватного життя не вимагало

заборони на оприлюднення фотографій, зроблених у доступних для всіх громадських місцях, де відповідні особи перебували поміж багатьма іншими людьми.

(iii) Рішення Федерального суду від 6 березня 2007 року

27. Заявниця подала проти цього рішення апеляцію з питань права.

28. Рішенням від 6 березня 2007 року (№ VI ZR 51/06) Федеральний суд залишив без задоволення апеляцію стосовно першої фотографії. Стосовно другої і третьої фотографій, він задовольнив апеляцію, скасував рішення апеляційного суду і відновив судову заборону, запроваджену регіональним судом.

29. Федеральний суд вирішив, що думка апеляційного суду не відповідає концепції градуйованого захисту (*abgestuftes Schutzkonzept*), розвиненої у юриспруденції на основі статей 22 і 23 Закону про авторські права і уточненої у ряді нещодавніх рішень, постановлених на підставі рішення у справі *Von Hannover*, і у відповідь на застереження принципу, який Суд висловив у даному рішенні. Відповідно до нової концепції захисту, стаття 23(1) Закону про авторські права, котра запроваджувала виняток із правила, відповідно до якого фотографія може бути оприлюднена без попередньої згоди відповідної особи, брала до уваги інтерес громадськості бути поінформованою і свободу преси. Відповідно, вирішуючи, змальовувала чи ні спірна публікація подію сучасного суспільства, у розумінні статті 23(1)(1) Закону про авторські права, необхідно було здійснити збалансування між правами відповідно до статей 1 § 1 і 2 § 1 Основного Закону і статті 8 Конвенції, з одного боку, і правами відповідно до статті 5 § 1, друге речення, Основного Закону і статті 10 Конвенції, з іншого боку.

30. Федеральний суд додав, що критикування Судом вислову “постать сучасного суспільства *par excellence*” однозначно стосувалось визначення умов, за яких засоби масової інформації могли повідомляти про відомих людей, як у даному випадку. Суд вважав, що, незалежно від питання про те, чи слід вважати заявницю постаттю сучасного суспільства *par excellence*, вона є, у будь-якому випадку, відомою людиною, яка особливо приваблює увагу громадськості. На думку суду, цей факт, у поєднанні з фактом, що вона не перебувала у захищеному від громадської уваги місці, коли були зроблені фотографії, був усе ж недостатнім для того, аби позбавити її захисту її приватної сфери. Такий висновок був не лише належним у світлі рішення Суду, а й також відображав правильне розуміння вже розвиненої концепції захисту.

31. Відповідно, Федеральний суд вирішив, що оприлюднення зображень осіб, які, з огляду на їхню важливість для сучасного суспільства, були теоретично зобов’язані, відповідно до статті 23(1)(1)

Закону про авторські права, миритись з оприлюдненням своїх зображень, було б, тим не менш, неправомірним, якщо порушувались законні інтереси відповідної особи (стаття 23(2)). Не могло бути жодних винятків із зобов'язання отримати згоду зацікавленої особи, якщо тільки дане повідомлення не стосувалось важливої події сучасного суспільства. Вислів “сучасне суспільство”, як і термін “цінність інформації”, має бути інтерпретований у широкому значенні і відповідно до того, чи існував громадський інтерес. Він стосується будь-якого питання загального інтересу для суспільства і включає повідомлення з розважальною метою, які також можуть відіграти роль у формуванні думок, або навіть стимулювати чи впливати на них ще більше, ніж суто фактологічна інформація.

32. Хоча свобода преси і заборона цензури вимагають від преси здатності вирішувати самостійно, про які події вона повідомлятиме і що матиме намір публікувати, преса не є звільненою від обов'язку збалансовувати свій інтерес з оприлюднення інформації і захист приватного життя відповідної особи. Чим більшою є цінність інформації для загалу, тим більше мусить поступатись право на захист. Відповідно, якщо інтерес інформувати громадськість зменшується, то, водночас, набирає ваги важливість захисту даної особи. Інтерес читача до розваги, загалом, має меншу вагу, ніж інтерес захисту приватного життя, і в такому випадку інтерес читача не заслуговує на захист.

33. Федеральний суд вирішив, що, відповідно, навіть якщо йдеться про осіб, які доти вважались постатями сучасного суспільства, слід брати до уваги питання стосовно того, чи таке повідомлення зробило б внесок у обговорення фактів (*mit Sachgehalt*), і чи його зміст виходив поза звичайний намір задовольнити громадську цікавість. Вирішуючи це питання, ніщо не повинно перешкоджати тому, аби вивчити, наскільки добре відповідна особа відома громадськості.

34. Федеральний суд наголосив, що спосіб зважування різних задіяних інтересів відповідав вимогам Суду стосовно ефективного захисту приватної сфери і вимог стосовно свободи преси, і що він не конфліктував з обов'язковою дією рішення Федерального конституційного суду від 15 грудня 1999 року. Вочевидь, цей суд обмежив захист, наданий приватній сфері супроти оприлюднення небажаних фотографій, випадками просторової ізоляції. Проте, це не перешкоджає судам, під час зважування різних інтересів, звернути більшу увагу на цінність інформації для громадськості. Окрім того, Федеральний конституційний суд [нещодавно] вже схвалив спосіб збалансування, вжитий Федеральним судом відповідно до таких критеріїв, у рішенні стосовно другого заявника (рішення від 13 червня 2006 року, № 1 BvR 565/06).

35. Федеральний суд уточнив, що визначальним критерієм для способу збалансування була інформативна цінність спірної фотографії,

і, оскільки вона була оприлюднена в контексті друкованої статті, зміст тексту, який супроводжував фотографію, не можна було ігнорувати.

36. Застосовуючи, отже, встановлений критерій стосовно поданої йому справи, Федеральний суд, починаючи з другої і третьої фотографій, зазначив, що друга фотографія зображала заявників на багатолюдній вулиці у Сент-Моріці під час лижного відпочинку. Хоча преса, в принципі, може ухвалити власне рішення стосовно змісту своїх публікацій, і заявники дійсно перебували у громадському місці поміж іншими людьми, ні стаття, ні фотографія не стосувались події, яка мала б загальний інтерес, або ж сучасного суспільства. Відпочинок знаменитості є осердям (*Kernbereich*) його або її приватної сфери. Оприлюднення цієї статті і фотографії переслідувало виключно розважальну мету і не було жодним чином пов'язане з питанням громадського інтересу, і тому могло бути зроблене лише за згодою заявниці.

37. Федеральний суд наголосив, що третя фотографія зображала заявників на канатній дорозі у Цюрісі під час лижного відпочинку. Хоча Трояндовий бал, котрий невдовзі мав відбутись у Монако і був предметом супровідної до фотографії статті, можна розглядати як подію сучасного суспільства, котра мала загальний інтерес для суспільства, не існувало зв'язку між фотографією і цією подією. Метою фотографії було доповнення частини статті про святкування Дня народження другого заявника у Сент-Моріці і лижний відпочинок заявників у Цюрісі. Отже, інформація зосереджувалась виключно на приватному житті заявниці і слугувала виключно розважальній меті. Відповідно, третя фотографія також не могла бути оприлюднена без згоди заявниці.

38. Стосовно першої фотографії, Федеральний суд наголосив, що хоча вона не містила жодної інформації і не мала жодного зв'язку з подією сучасного суспільства і не робила внеску до обговорення загального інтересу, те ж саме не можна сказати про супровідний текст. Вочевидь, частина про лижний відпочинок заявників не стосувалась події сучасного суспільства або загального інтересу, навіть якщо широко тлумачити ці поняття. Проте, стосовно здоров'я князя, Федеральний суд встановив наступне:

“Інформація також стосувалась хвороби правлячого Князя Монако. Отже, його хвороба була подією сучасного суспільства, про яку преса мала повідомляти. Якість журналістської роботи і концепція статті не є вирішальними, оскільки принцип свободи преси не дозволяє застосування основоположного права залежно від якості пресового повідомлення або того, як написана стаття. Це стосується також коментарів у статті щодо поведінки членів родини під час хвороби князя, і, окрім того, заявниця не скаржилась на статтю у цьому сенсі. Спірна фотографія доповнює й ілюструє подану інформацію.”

39. Федеральний суд вирішив, що за таких умов і з огляду на контекст повідомлення в цілому, заявниця не мала законного інтересу, який заперечував би оприлюднення зробленої на вулиці фотографії заявників. Зокрема, у самій фотографії не було нічого, що становило б порушення (*eigenständiger Verletzungseffekt*) і, отже, виправдовувало б протилежний висновок; ніщо не дозволяло також припустити, що фотографію було зроблено потайки або з використанням прихованих технічних пристроїв, що зробило б її оприлюднення неправомірним.

(iv) Рішення Федерального конституційного суду від 26 лютого 2008 року

40. Рішенням від 26 лютого 2008 року Перша Палата (*Senat*) Федерального конституційного суду залишила без задоволення конституційні апеляції заявниці (№ 1 BvR 1626/07) і видавничої компанії Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG (№ 1 BvR 1602/07) на рішення Федерального суду (№ VI ZR 51/06).

Тим же рішенням було задоволено конституційну апеляцію (№ 1 BvR 1606/07) видавничої компанії Klambt-Verlag GmbH & Co. проти судової заборони, постановленої Федеральним судом (рішення від 6 березня 2007 року, № VI ZR 52/06), на будь-яке наступне оприлюднення фотографії, котра з'явилась у журналі «7 Tage» і зображала заявників на відпочинку у невказаному місці, супроводжуючи письмовий і фотографічний звіт про можливість оренди вілли для відпочинку, якою фон Ганновери володіють у Кенії. Цей судовий процес є предметом окремого звернення першої заявниці до Суду (№ 8772/10).

41. Федеральний конституційний суд зазначив, по-перше, що судові рішення становили втручання у право заявниці на захист її особистих прав, гарантованих статтями 1 § 1 і 2 § 1 Основного Закону. Проте, є межі для захисту, надані цьому праву, а також для свободи преси. Свобода преси є предметом обмежень, запроваджених статтею 22(1) Закону про авторські права і статтею 8 Конвенції, тоді як норми Закону про авторські права і стаття 10 Конвенції обмежують право на захист особистих прав. У німецькій правовій системі Конвенція має статус звичайного федерального закону. На конституційно-правовому рівні права і свободи, гарантовані Конвенцією і юриспруденцією Суду, є вказівками для тлумачення під час визначення змісту і обсягу основоположного права.

42. Федеральний конституційний суд нагадав юриспруденцію Суду стосовно статей 8 і 10 Конвенції і власну юриспруденцію стосовно різних згаданих основоположних прав, спираючись на принципи, встановлені у його провідному рішенні від 15 грудня 1999 року (*Von Hannover*, цитоване вище, § 25). Він додав, що в той час як саме зображення не робить жодного внеску у формування громадської думки, його інформативну цінність слід оцінювати в контексті

супровідної статті. Проте, якщо така стаття є лише приводом для оприлюднення фотографії відомої особи, і не було зроблено жодного внеску у формування громадської думки, тоді немає підстав, аби дозволити інтересу в оприлюдненні переважати над захистом особистих прав.

43. Федеральний конституційний суд заявив, що для того, аби визначити вагу, якої слід надати захисту особистих прав, слід брати до уваги не лише обставини, за яких було зроблено фотографію, наприклад, чи було її зроблено потайки або внаслідок постійного полювання фотографів, але й ситуацію, у якій відповідну особу було сфотографовано, а також те, як її або його було зображено. Отже, право на захист особистих прав матиме більшу вагу, якщо фотографія демонструватиме подробиці приватного життя особи, які зазвичай не є предметом громадського обговорення. Те ж стосується випадку, коли відповідна особа може, з огляду на обставини, правомірно очікувати, що фотографії не буде оприлюднено, оскільки він чи вона перебували у приватному місці (*räumliche Privatheit*), наприклад, у особливо захищеному приміщенні. Право на захист особистих прав може також переважати інтерес в оприлюдненні у інших випадках, ніж просторова ізоляція, зокрема, коли відповідну особу зображено у момент відпочинку або розслаблення, звільнену від обмежень професійного або щоденного життя.

44. Федеральний конституційний суд заявив, що у цьому зв'язку слід звертати увагу на розподіл процесуальних зобов'язань стосовно викладу фактів і тягаря доведення. Слід переконатись, що ані пресі, ані сфотографованій особі не перешкоджали надавати докази щодо обставин, необхідних для зважування суперечливих інтересів. Якщо преса мала намір оприлюднити фотографію без згоди відповідної особи, можна вимагати доведення обставин, за яких було зроблено фотографію, аби суди могли розглянути питання стосовно того, чи можна забороняти оприлюднення фотографії на підставі законних очікувань сфотографованої особи.

45. Федеральний конституційний суд зазначив, що завданням цивільних судів є застосування і тлумачення норм цивільного права у світлі відповідних основоположних прав і з огляду на Конвенцію. Він додав, що власне його роль обмежена перевіркою того, чи нижчі суди звернули достатню увагу на значення основоположних прав під час тлумачення і застосування закону і зважування суперечливих прав. До переліку повноважень Конституційного суду входить також питання, чи суди виконали своє зобов'язання інкорпорувати відповідну юриспруденцію Суду до національної правової системи (*Teilrechtsordnung*). Той факт, що зважування судами різних прав у багатополярних спорах, котрі зачіпають інтереси кількох різних осіб, а також у складних спорах, може також призвести до різних наслідків,

не є достатньою підставою для того, аби Федеральний конституційний суд був зобов'язаний виправляти судові рішення. Проте, було б порушенням Конституції, якби захисний обсяг (*Schutzbereich*) або сам обсяг основоположного права були неправильно визначені, і, відповідно, зважування також хибувало б, або якби вимоги конституційного права або Конвенції не були належно взяті до уваги.

46. Застосовуючи ці принципи до поданої йому справи, Федеральний конституційний суд заявив, що Федеральний суд і запроваджені ним критерії не викликають конституційних заперечень. Зокрема, він вважав, що з конституційно-правового погляду ніщо не перешкоджало Федеральному суду відступати від власної юриспруденції з цього питання і розвивати нову концепцію захисту. Той факт, що у своєму провідному рішенні від 15 грудня 1999 року він не ставив під сумнів попередню концепцію захисту, встановлену Федеральним судом, означало лише, що це відбувалось відповідно до конституційно-правових критеріїв. Це, в свою чергу, не означає, що інша концепція не могла відповідати цим критеріям. Федеральний суд мав право обійтись без концепції “постаті сучасного суспільства” і, натомість, зважити суперечливі інтереси під час розгляду питання про те, чи фотографія була відображенням сучасного суспільства і, відповідно, могла бути оприлюднена без згоди відповідної особи (якщо не було втручання у законний інтерес останньої).

47. Застосовуючи такі розроблені критерії до спірних фотографій, починаючи з другої і третьої, стосовно яких було видано судову заборону, згодом оскаржену видавничою компанією Ehrlich & Sohn (див. вище параграф 40), Федеральний конституційний суд заявив, що Федеральний суд взяв до уваги те, що друга фотографія зображала заявницю у громадському місці, яке не було ані ізольованим, ані поза досяжністю для громадськості. Проте, він надав вирішальної ваги тому факту, що стаття стосувалась лише лижного відпочинку заявниці, тобто, ситуації, котра підпадала під осердя сфери приватного життя і стосувалась потреби заявниці у мирі й спокої, а також відсутність іншого громадського інтересу, аніж задоволення громадської цікавості. На противагу поданням видавничої компанії, інтерес читача до модного лижного комбінезона заявниці не тотожний громадському інтересу. Окрім того, про це у статті зовсім не згадувалось.

48. На думку Федерального конституційного суду, такий же висновок слід зробити стосовно третьої фотографії, чиє оприлюднення оскаржувала заявниця. Інформація, котра містилась як у статті з коментарем щодо подорожі заявниці і її чоловіка до Сент-Моріца для святкування його Дня народження, так і у фотографії, на котрій вони були зображені на канатній дорозі, не становила громадського інтересу, окрім простого задоволення громадської цікавості. Хоча стаття згадувала також про Трояндовий бал, котрий, на думку

Федерального суду, можна було вважати актуальною суспільною подією, не було жодного зв'язку між цією подією і фотографією.

49. Стосовно першої фотографії, Федеральний конституційний суд заявив, що Федеральний суд мав вагомі підстави вважати, що хвороба правлячого князя Монако була предметом загального інтересу, і що преса, відповідно, була уповноважена повідомляти про спосіб, у який діти князя поєднували свої обов'язки родинної солідарності і правомірні потреби приватного життя, поміж якими було бажання поїхати на відпочинок. Висновок, зроблений Федеральним судом про те, що оприлюднена фотографія мала достатньо тісний зв'язок з подією, відображений у статті, не викликає конституційний заперечень.

50. Федеральний конституційний суд вказав, що Федеральний суд визначив, що захист особистих прав може переважати у випадках, коли спірна фотографія була зроблена за умов, які були особливо несприятливими для відповідної особи, наприклад, якщо вона була зроблена потайки або в результаті постійного переслідування фотографами. Проте, видавнича компанія надала подробиці про те, як було зроблено фотографію, а заявниця не скаржилась у цивільних судах або Федеральному суді, що така інформація була недостатньою. Зокрема, вона не стверджувала, що фотографію було зроблено за несприятливих для неї умов.

51. Федеральний конституційний суд також відхилив твердження заявниці про те, що Федеральний суд зневажив або надав недостатньої ваги юриспруденції Суду. Відзначаючи, що скарга такого характеру могла бути порушена у конституційному провадженні, якщо ґрунтувалася на основоположному праві, гарантованому Основним Законом, суд зазначив, що Федеральний суд взяв до уваги рішення, проголошені у справах *Von Hannover*, цитоване вище, і *Karhuvaara i Italehti* (№ 53678/00, ECHR 2004-X), і виконав своє зобов'язання дотримуватися критеріїв, запроваджених Конвенцією. Федеральний конституційний суд проаналізував відповідну юриспруденцію Суду і зазначив, що вирішальним критерієм для Суду у зважуванні суперечливих прав було питання, чи повідомлення в цілому (стаття і фотографія) робили внесок у вільне формування громадської думки. Окрім того, слід розрізняти політичних діячів, публічних осіб і звичайних осіб. В той час як останні мають найбільший захист з-поміж трьох груп, політичні діячі можуть очікувати лише на малий ступінь захисту від повідомлення засобів масової інформації про них.

52. Відповідно до юриспруденції Суду (*Gurgenidze проти Грузії*, № 71678/01, § 57, 17 жовтня 2006 року, і *Sciaccia проти Італії*, № 50774/99, § 27, ECHR 2005-I), заявниця була публічною особою, що дозволяло пресі, у випадку існування інтересу в інформуванні громадськості, оприлюднювати фотографії, навіть якщо особа займалась повсякденними справами в громадському місці.

Оприлюднення такого виду, яке, окрім того, користується захистом статті 10 Конвенції, може допомогти здійсненню громадського контролю за приватною поведінкою осіб, впливових у економічній, культурній або інформаційній сферах. Федеральний конституційний суд вказав, що Суд вже раніше критикував підхід, застосований національними судами, котрий передбачає занадто обмежуючі критерії до питання про те, повідомляли чи ні засоби масової інформації про предмет громадського інтересу, коли оприлюднювали обставини, пов'язані з приватним життям особи, котра не брала участі у політичному житті (*Tønsbergs Blad A.S. i Haukom proti Norvegii*, № 510/04, § 87, ECHR 2007-III). Достатньо, аби це повідомлення, хоча б певною мірою, стосувалось важливих питань, пов'язаних з політичною або іншою сферою (*Karhuvaara i Iltalehti proti Фінляндії*, цитоване вище, § 45).

53. Федеральний конституційний суд заявив, що Федеральний суд у даній справі встановив, що спірне повідомлення стосувалось важливих проблем демократичного суспільства. У цитованому вище рішенні у справі *Von Hannover* Суд не виключав категорично можливість, що повідомлення, яке робить внесок у обговорення питань громадського інтересу, могло бути проілюстроване фотографіями, котрі зображають сцени з повсякденного життя політичного або публічного діяча. Хоча у цитованому вище рішенні у справі *Von Hannover* Суд дійшов висновку, що спірні фотографії не мали інформативної цінності, рішення, ухвалене Федеральним судом, на основі оцінки обставин поданої йому справи і з огляду на юриспруденцію Суду, що спірні фотографії мали інформативну цінність, не викликає конституційних заперечень.

(b) Друга судова справа

54. У невстановлений день заявниця звернулась до Гамбурзького регіонального суду за заборонаю на будь-яке наступне оприлюднення фотографії, котра з'явилась у журналі «*Frau Aktuell*», № 9/02 від 20 лютого 2002 року.

55. Рішенням від 1 липня 2005 року регіональний суд задовольнив клопотання заявниці.

56. Рішенням від 13 грудня 2005 року Гамбурзький апеляційний суд задовольнив апеляцію видавничої компанії і скасував рішення регіонального суду.

57. Рішенням від 6 березня 2007 року (№ VI ZR 14/06) Федеральний суд залишив без задоволення апеляцію заявниці на тих же підставах, що і в іншому рішенні, ухваленому в той же день (№ VI ZR 51/06, див. вище параграфи 28-39). Він вказав, що заявниця не скаржилась, і ніщо на це не вказувало, що фотографію було зроблено потайки або із застосуванням засекречених технічних пристроїв, аби її оприлюднення стало протиправним.

58. Рішенням від 16 червня 2008 року (№ 1 BvR 1625/07) колегія трьох суддів Федерального конституційного суду без мотивування відмовилась розглядати конституційну апеляцію заявниці.

2. Судові справи, розпочаті заявником

(a) Перша судова справа

59. 30 листопада 2004 року заявник звернувся до Гамбурзького регіонального суду за заборонаю на будь-яке наступне оприлюднення видавничою компанією Ehrlich & Sohn GmbH & Co. KG трьох фотографій, котрі з'явилися у журналі *«Frau im Spiegel»*.

60. Рішенням від 1 липня 2005 року регіональний суд видав заборону.

61. Рішенням від 31 січня 2006 року Гамбурзький апеляційний суд задовольнив апеляцію видавничої компанії.

62. Рішенням від 6 березня 2007 року (№ VI ZR 50/06) Федеральний суд залишив без задоволення апеляцію заявника з питань права стосовно першої фотографії. Стосовно другої і третьої фотографій, апеляцію було задоволено, рішення апеляційного суду скасовано і відновлено заборону, видану регіональним судом. Суд обґрунтував свій висновок тими ж підставами, що і рішення № VI ZR 51/06 від того ж дня (див. вище параграфи 28-39). Стосовно високого статусу заявника, суд залишив без змін думку апеляційного суду про те, що він був добре відомий громадськості, зокрема, як чоловік заявниці, котра була особливим предметом громадської уваги.

63. Рішенням від 16 червня 2008 року (№ 1 BvR 1624/07) колегія трьох суддів Федерального конституційного суду без мотивування відмовилась розглядати конституційну апеляцію заявника.

(b) Друга судова справа

64. 29 листопада 2004 року заявник звернувся до Гамбурзького регіонального суду за заборонаю на будь-яке наступне оприлюднення видавничою компанією WZV Westdeutsche Zeitschriftenverlag GmbH & Co KG фотографії, котра з'явилась у журналі *«Frau Aktuell»*.

65. Рішенням від 24 червня 2005 року регіональний суд видав заборону.

66. Рішенням від 13 грудня 2005 року Гамбурзький апеляційний суд задовольнив апеляцію видавничої компанії.

67. Рішенням від 6 березня 2007 року (№ VI ZR 13/06) Федеральний суд залишив без задоволення апеляцію заявника з питань права на тих же підставах, що і у рішенні від того ж дня (№ VI ZR 14/06, див. вище параграф 57).

68. Рішенням від 16 червня 2008 року (№ 1 BvR 1622/07) колегія трьох суддів Федерального конституційного суду без мотивування відмовилась розглядати конституційну апеляцію заявника.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ І ЄВРОПЕЙСЬКЕ ПРАВО

A. Основний Закон

69. Відповідні положення Основного Закону звучать так:

Стаття 1 § 1

“Гідність людей є непорушною. Усі органи влади зобов’язані поважати і захищати її.”

Стаття 2 § 1

“Кожен має право на вільний розвиток своєї особи за умови, що не втручатиметься у права інших або не порушуватиме конституційний порядок або закони моралі [*Sittengesetz*].”

Стаття 5 §§ 1 і 2

“1. Кожен має право на вільне висловлення і розповсюдження своїх думок усно, письмово і в зображенні, а також вільно отримувати інформацію із загально доступних джерел. Свобода преси і свобода повідомлення через радіо, телебачення і кіно гарантована. Цензура заборонена.

Ці права можуть зазнавати обмежень, запроваджених положеннями загальних законів або підзаконних актів з метою захисту молоді, а також зобов’язанням поважати особисту честь [*Recht der persönlichen Ehre*].”

B. Закон про авторські права (галузь мистецтва)

70. Стаття 22(1) Закону про авторські права (галузь мистецтва) (*Gesetz betreffend das Urheberrecht an Werken der bildenden Künste und der Photographie*) встановлює, що зображення можуть бути розповсюджені за однозначною згодою відповідної особи. Стаття 23(1)(1) Закону наводить винятки з цього правила, коли зображення змальовує події сучасного суспільства (*Bildnisse aus dem Bereich der Zeitgeschichte*), за умови, що оприлюднення не втручається у законний інтерес (*berechtigtes Interesse*) відповідної особи (стаття 23(2)).

С. Резолюція 1165 (1998) Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо права на приватне життя

71. Відповідні уривки цієї резолюції, ухваленої Парламентською Асамблеєю Ради Європи 26 червня 1998 року, звучать так:

“1. Асамблея нагадує про дебати щодо поточних справ стосовно права на приватне життя, котрі відбулись під час вересневої сесії 1997 року, через кілька тижнів після аварії, котра забрала життя Принцеси Уельсу.

2. З цієї нагоди дехто закликав до зміцнення захисту приватного життя, особливо стосовно публічних осіб, на європейському рівні за допомогою конвенції, тоді як інші були переконані, що приватне життя достатньо захищене національним законодавством і Європейською конвенцією про захист прав людини, і що на свободу слова не можна зазіхати.

3. Для того, щоб ретельно вивчити це питання, Комітет з правових питань і прав людини організував у Парижі 16 грудня 1997 року слухання за участю публічних осіб, їхніх представників і засобів масової інформації.

4. Право на приватне життя, гарантоване статтею 8 Європейської конвенції про захист прав людини, вже було визначене Асамблеєю у декларації про засоби масової інформації і права людини, котра міститься у Резолюції 428 (1970), як ‘право жити власним життям із мінімальним втручанням’.

5. З огляду на нові комунікаційні технології, котрі дозволяють зберігати і використовувати особисту інформацію, до цього визначення має бути додане право контролювати інформацію про себе.

6. Асамблея усвідомлює, що приватне життя часто зазнає втручання, навіть у країнах, де є особливе законодавство для його захисту, оскільки приватне життя відомих людей стало дуже прибутковим засобом для певних галузей ЗМІ. Жертвами є переважно публічні особи, оскільки подробиці про їхнє приватне життя є стимулом для продажу. В той же час, публічні особи повинні усвідомити, що особливе становище, яке вони займають в суспільстві, часто за власним вибором, автоматично спричиняє збільшення тиску на приватне життя.

7. Публічні особи – це особи, які займають публічні посади і/або використовують публічні ресурси і, широко кажучи, усі, хто відіграє роль у публічному житті, як у політиці, економіці, мистецтві, соціальній сфері, спорті, так і в будь-якій іншій галузі.

8. Засоби масової інформації часто втручаються у приватне життя відомих людей в ім'я однобокого тлумачення права на свободу слова, гарантованого статтею 10 Європейської конвенції про захист прав людини, стверджуючи, що їхні читачі мають право знати все про публічних осіб.

9. Деякі факти з приватного життя публічної особи, особливо політиків, можуть дійсно становити інтерес для громадян, і тому читачі, які також є виборцями, мають право бути поінформованими про такі факти.

10. Тому необхідно встановити спосіб зважування двох основоположних прав, які обидва гарантовані Європейською конвенцією про захист прав людини, - права на повагу до приватного життя і права на свободу слова.

11. Асамблея підтверджує важливість права кожної особи на приватне життя, а також права на свободу слова як основоположних для демократичного суспільства. Ці права не є ані абсолютними, ані ієрархічно підпорядкованими, оскільки мають однакову цінність.

12. Проте, Асамблея відзначає, що право на приватне життя, гарантоване статтею 8 Європейської конвенції про захист прав людини, має не лише захищати особу від втручання з боку держави, але й від втручання приватних осіб або організацій, включно із засобами масової інформації.

13. Асамблея переконана, що оскільки зараз усі держави-учасниці ратифікували Європейську конвенцію про захист прав людини, і оскільки багато систем національного законодавства включають норми, котрі гарантують такий захист, немає потреби пропонувати ухвалення нової конвенції, яка гарантувала б право на приватне життя.

...”

D. Резолюція Комітету Міністрів щодо виконання рішення у справі *Von Hannover* (№ 59320/00) від 24 червня 2004 року

72. Резолюція Комітету Міністрів (CM/ResDH(2007)124), включно з додатком (витяги), ухвалена 31 жовтня 2007 року на 1007-й нараді заступників міністрів, звучать так:

“Комітет Міністрів, відповідно до статті 46, параграф 2, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, котра встановлює, що Комітет наглядає за виконанням остаточних рішень Європейського суду з прав людини (далі “Конвенція” і “Суд”);

З огляду на рішення, передані Судом до Комітету після набуття чинності;

Нагадуючи, що встановлене Судом у цій справі порушення Конвенції стосується порушення права на повагу до приватного життя заявниці, принцеси Кароліни фон Ганновер, старшої дочки Князя Монако Райнера III, стосовно відмови німецьких судів у її клопотанні заборонити оприлюднення ряду її фотографій (див. подробиці у додатку);

Запропонувавши уряду держави-відповідача повідомити Комітету про заходи, вжиті на дотримання Німеччиною зобов’язання за статтею 46, параграф 1, Конвенції виконати це рішення;

Розглянувши інформацію, надану урядом відповідно до правил Комітету щодо застосування статті 46, параграф 2, Конвенції;

Переконавшись, що протягом встановленого строку уряд-відповідач сплатив заявниці справедливую сатисфакцію, встановлену цим рішенням (див. подробиці у додатку),

Нагадуючи, що встановлення судом порушення вимагає, окрім і понад виплату справедливої сатисфакції, встановленої рішенням, вжиття державою-відповідачем, за потреби

- індивідуальних заходів для припинення порушень і на подолання їхніх наслідків, аби досягти по можливості *restitutio in integrum*; і

- загальних заходів із запобігання подібних порушень;

ПРОГОЛОШУЄ, вивчивши заходи, вжиті державою-відповідачем (див. додаток), що вона виконала у цій справі свій обов'язок відповідно до статті 46, параграф 2, Конвенції і

ВИРІШУЄ завершити перевірку справи.

Додаток до Резолюції CM/ResDH(2007)124

Інформація про заходи на виконання рішення у справі

...

I. Виплата справедливої сатисфакції та індивідуальні заходи

...

b) Індивідуальні заходи

Попри можливість, надану німецьким правом, заявниця не вживала дій на запобігання наступної публікації спірних фотографій після ухвалення рішення Європейського Суду, а розпочала процеси щодо подібної фотографії (див. "Загальні заходи", № 4). Відповідно до інформації, наданої Секретаріату, фотографії, котрі були предметом рішення Європейського Суду, у німецькій пресі більше не оприлюднювались.

II. Загальні заходи

- Оприлюднення і розповсюдження рішення Європейського Суду: Рішення було широко оприлюднене і обговорювалось у німецькій юридичній спільноті. Як і стосовно інших рішень Європейського Суду проти Німеччини, воно є доступним для громадськості на веб-сайті Федерального міністерства юстиції (www.bmj.de, Themen: Menschenrechte, EGMR), котрий дає пряме посилання на веб-сайт Суду для рішень німецькою мовою (www.coe.int/T/D/Menschenrechtsgerichtshof/Dokumente_auf_Deutsch/). Окрім того, рішення було надіслане листами Уповноваженої особи до судів і відповідних органів правосуддя.

- Зміна національної юриспруденції: Під час розгляду подібних справ національні суди беруть до уваги рішення Європейського Суду, надаючи йому, таким чином, пряму дію в німецькому праві:

1) Партнер відомої співачки виграв справу в Берлінському апеляційному суді (KG Urt. v. 29.10.2004, 9 W 128/04, *Neue Juristische Wochenschrift*, NJW, 2005, стор. 605- 607).

2) Принципи Конвенції, запроваджені у рішеннях Європейського Суду, були також взяті до уваги, хоча вони й не були прямо пов'язані з даною справою, у рішенні Гамбурзького місцевого суду стосовно заборони комерційного використання популярності колишнього Канцлера Шрьодера (AG Hamburg, Urt. v. 2.11.2004, 36A C 184/04, *NJW-RR* 2005, стор. 196 - 198).

3) На основі рішення Європейського Суду, німецький Федеральний цивільний суд залишив без змін рішення про дозвіл на оприлюднення статті про штраф, накладений на чоловіка заявниці за перевищення швидкості на швидкісній трасі у Франції. Суд зазначив, що громадськість має правомірний інтерес до цієї інформації про правопорушення, оскільки така поведінка стає предметом публічного обговорення (BGH, Urt. v. 15.11.2005, VI ZR 286/04, доступне на www.bundesgerichtshof.de).

4) Стосовно самої заявниці, у липні 2005 року регіональний суд Гамбурга (*Landgericht*), спираючись на рішення Європейського Суду, постановив рішення на користь заявниці і заборонив оприлюднення фотографії, на якій були зображені вона разом із чоловіком на вулиці Сент-Моріца під час лижного відпочинку. Проте, в грудні 2005 року суд другої інстанції (апеляційний суд Гамбурга, *Oberlandesgericht*) змінив це рішення, обґрунтувавши своє рішення швидше юриспруденцією німецького Федерального конституційного суду (*Bundesverfassungsgericht*). Після перегляду у Федеральному цивільному суді (*Bundesgerichtshof*) за ініціативою заявниці, Федеральний цивільний суд 6 березня 2007 року вирішив, що спірну фотографію можна оприлюднювати. У своєму мотивуванні національний суд, зважуючи різні дотичні інтереси, однозначно взяв до уваги вимоги Конвенції, запроваджені у рішенні Європейського Суду (BGH, Urt. v. 6.3.2007, VI ZR 14/06 доступне на www.bundesgerichtshof.de) ... ”

ПРАВО

I. ВІДОКРЕМЛЕННЯ ЗАЯВ

73. Суд зазначає, що до відмови від розгляду справи на користь Великої Палати, Палата приєднала дані заяви до іншої заяви, *Axel Springer AG проти Німеччини* (№ 39954/08, див. вище параграф 3). Проте, з огляду на характер фактів і питання щодо суті, котрі постають у даній справі, Велика Палата вважає доречним відокремити заяву № 39954/08 від даних заяв.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 8 КОНВЕНЦІЇ

74. Заявники скаржились на відмову німецьких судів видати заборону на будь-яке наступне оприлюднення фотографії, котра з'явилась 20 лютого 2002 року в журналі «*Frau im Spiegel*», № 9/02, і «*Frau aktuell*», № 9/02. Вони стверджували, що було порушення їхнього права на повагу до приватного життя, гарантованого статтею 8 Конвенції, яка, відповідно, передбачає наступне:

“1. Кожен має право на повагу до його приватного та сімейного життя, ...

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно з законом і є необхідним в демократичному суспільстві в інтересах ... захисту прав і свобод інших осіб.”

A. Прийнятність

75. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою в розумінні статті 35 § 3 Конвенції. Жодні інші підстави для неприйнятності не порушувались, отже, її слід визнати прийнятною.

B. Щодо суті

1. Подання сторін

(а) Уряд

76. Уряд спочатку зазначив, що не існує конфлікту між Федеральним конституційним судом і Судом. Він зауважив, що у рішенні від 14 жовтня 2004 року (рішення у справі *Görgülü* – № 2 BvR 1481/04, Повідомлення про рішення і постанови Федерального конституційного суду, № 111, стор. 307), Федеральний конституційний суд зазначив, що існують підстави для подання конституційної апеляції, якщо національний суд не надав належної уваги Конвенції або юриспруденції Суду. Уряд відмітив, що у даній справі Федеральний суд і Федеральний конституційний суд взяли до уваги юриспруденцію Суду, зокрема рішення у справі *Von Hannover*. Тому не можна стверджувати про негативне ставлення німецьких судів; навпаки, вони надали значно більший захист особистим правам, ніж раніше.

77. Уряд відмітив, що дані заяви по суті стосувались лише однієї фотографії. На його думку, хоча дійсно фотографії, оприлюднені 20 лютого 2002 року, і не однакові, але були вочевидь частиною однієї підбірки, і незаперечним є те, що з точки зору неупередженого глядача

це було одне фотографічне зображення заявників, хоча різного розміру і формату. Уряд відмітив, що стосовно інших фотографій, вивчених у рішенні Федерального конституційного суду від 26 лютого 2008 року, або Федеральний суд залишив у силі заборону, або вони були предметом окремої заяви до Суду. Інші фотографії, згадані заявниками у зауваженнях, Суд не може брати до уваги, оскільки відповідні національні судові справи ще не завершені.

78. Уряд повідомив, що до рішення у справі *Von Hannover* німецькі суди використовували чітку і загальну концепцію “постаті сучасного суспільства *par excellence*”, котра за німецьким правом отримувала лише обмежений захист. Після рішення у справі *Von Hannover* Федеральний суд облишив цю концепцію і розвинув нову концепцію (градуйованого) захисту, відповідно до якої необхідно було продемонструвати стосовно кожної фотографії, в чому полягав інтерес її оприлюднення. Окрім того, відповідно до нового підходу, ухваленого Федеральним судом, зважування суперечливих інтересів полягає у визначенні того, чи оприлюднення робить внесок до громадського обговорення. Особливе значення має інформативна цінність публікації. Загалом, нова юриспруденція Федерального суду, схвалена Федеральним конституційним судом, надає більшу вагу захисту особистих прав, і це доведено тим фактом, що з-поміж трьох фотографій заборону було накладено на дві. Окрім того, спірну фотографію і супровідні статті можна чітко відмежувати від фотографій і коментарів до них, які стали предметом рішення у справі *Von Hannover*.

79. Уряд спростував твердження заявників про те, що відповідно до чітких висновків Суду заявниця є приватною особою. В кількох рішеннях Суд визначав її як публічну особу, аби відрізнити її від приватної особи (*Gurgenidze*, цитоване вище, § 40, 17 жовтня 2006 року; *Sciaccia*, цитоване вище, § 27; і *Reklos i Davourlis проти Греції*, № 1234/05, § 38, 15 січня 2009 року). Класифікуючи заявників як публічних осіб, німецькі суди просто наслідували юриспруденцію Суду. Як член правлячої династії, заявниця публічно з’являлась у її офіційній якості у монархії. Окрім того, вона є головою Фондації Княгині Грейс, про діяльність якої влада Монако повідомляє у офіційному щорічному князівства.

80. Уряд відмітив, що заявники у національних судах не скаржились щодо обставин, за яких було зроблено фотографії, хоч це було фактором, котрий, за загальним правилом, суди повинні належно взяти до уваги. На думку Уряду, хоча спірні фотографії були напевно зроблені без повідомлення або згоди заявників, це не означає, що вони були зроблені потайки або за несприятливих для заявників обставин.

81. Уряд стверджував, що особливий характер певних справ, таких як дані, у яких національні суди були зобов’язані зважити права й

інтереси двох або більше приватних осіб, полягає у тому, що розгляд справи у Суді є, по суті, продовженням основного позову, в якому кожна сторона судового розгляду на національному рівні потенційно могла звернутись до Суду. Саме з цієї причини лише результат зважування суперечливих інтересів є недостатнім, і тому має бути «коридор» для рішень у межах вказівок, керуючись якими національні суди повинні мати змогу постановляти рішення у відповідності до Конвенції. Без цього Суд був би змушений самотійно ухвалювати рішення у кожній справі, що навряд чи є його роллю. Відповідно, він повинен обмежити обсяг своїх повноважень і втручатись, лише якщо під час зважування інтересів національні суди не врахували певні конкретні обставини, або якщо результат такого зважування є вочевидь непропорційним (див., наприклад, *Cuțrănă i Mazăre проти Румунії* [ВП], № 33348/96, §§ 111-120, ECHR 2004-XI). Уряд стверджував, що у випадку стосунків між державою і громадянином збільшення свободи для відповідної особи передбачає лише втрату повноважень держави, тоді як у стосунках між двома громадянами факт надання більшої ваги праву однієї з осіб обмежує право інших, що заборонено статтею 53 Конвенції. Отже, у таких справах обсяг контролю з боку Суду зменшений.

82. Уряд наголосив на можливості розсуду, яку мала держава у даній справі. Така можливість залежала від характеру спірної діяльності і мети, яку переслідувала заборона. У останніх справах стосовно статті 8 Конвенції Суд, окрім того, залишив за державою широку можливість розсуду (*A. проти Норвегії*, № 28070/06, § 66, 9 квітня 2009 року, і *Armonienė проти Литви*, № 36919/02, § 38, 25 листопада 2008 року). Загалом, можливість розсуду, надана державі, є ширшою, якщо немає загальноєвропейського консенсусу. На думку Уряду, хоча вочевидь прослідковується тенденція до гармонізації систем права у Європі, тим не менш залишаються відмінності, про що свідчать невдалі переговори з ухвалення нормативів Європейського Союзу щодо правил конфліктних норм права стосовно недоговірних зобов'язань (Норматив ЄС № 864/2007 від 11 липня 2007 року – II Римський норматив). Можливість розсуду є також широкою, якщо національні органи повинні зважити суперечливі приватні і публічні інтереси або права, гарантовані Конвенцією (*Dickson проти Сполученого Королівства* [ВП], № 44362/04, § 78 ECHR 2007-XIII, і *Evans проти Сполученого Королівства* [ВП], № 6339/05, § 77, ECHR 2007-I). Окрім того, юриспруденція Суду Європейського Союзу вочевидь застосовує той самий підхід (справи *Schmidberger* від 12 червня 2003 року, C-112/00, і *Omega* від 14 жовтня 2004 року, C-36/02).

(b) Заявники

83. Заявники бажали наголосити на контексті даних заяв. Коли заявниця у 1985 році внаслідок трагічного випадку втратила першого чоловіка, засоби масової інформації зрозуміли, що історія удови з трьома маленькими дітьми добре продаватиметься, і створили прибутковий ринок. Хоча відповідно до французького Цивільного кодексу робити і оприлюднювати такі фотографії у Франції було незаконно, заявників усе ж переслідували папараці, котрі могли продати фотографії на інших ринках, зокрема, у Німеччині. Хоча громадськість раніше ніколи не чула про заявника, його, після одруження із заявницею і народження спільної дитини, теж переслідували папараці. Відповідно до рішень німецьких цивільних судів, залишених без змін Федеральним конституційним судом у 1999 році, заявники могли забороняти оприлюднення таких фотографій, лише якщо вони перебували у захищеному місці, поза досяжністю громадськості. Заявники постійно усвідомлювали, що за ними спостерігають, переслідують і полюють, і тому мали великі сподівання після ухвалення рішення у справі *Von Hannover*, у якій Суд сперечався з юриспруденцією національних судів. Після цього вони розпочали шість пробних позовів стосовно фотографій, подібних до тих, які були предметом рішення у справі *Von Hannover*. Схоже, німецька влада, проте, не була готова слідувати цьому рішення. Свідченням цьому є як заяви федерального міністра юстиції і тодішнього канцлера Німеччини, відповідно до яких рішення Суду не було обов'язковим для німецьких судів тому, що юриспруденція Федерального конституційного суду має вищий статус, ніж Конвенція, так і думки, висловлені у інтерв'ю і юридичних статтях, опублікованих, відповідно, у 2004 і 2009 роках, суддями-доповідачами у справах *Caroline von Hannover* у Федеральному конституційному суді.

84. Німеччина досі категорично відмовлялась виконувати рішення у справі *Von Hannover*, всупереч статті 46 Конвенції. Тому у рішенні у справі *Görgülü* Федеральний конституційний суд зазначив, що слід уникати дослівного виконання рішень Суду. Апеляційний суд у даній справі чітко вказав, що рішення Федерального конституційного суду 1999 року є прецедентним. Федеральний суд і Федеральний конституційний суд, в свою чергу, обійшли рішення у справі *Von Hannover* і продовжували спиратись на концепцію постаті сучасного суспільства (*par excellence*), котра була розкритикована Судом, використовуючи терміни “видатні особи” або “високопоставлені особи”, і відсилаючи *de facto* до фактора просторової ізоляції, використовуючи вислів “момент відпочинку або розслаблення, звільнена від обмежень професійного або щоденного життя”. Заявники продовжували бути темою статей про їхнє щоденне і приватне життя, а також переслідуватись папараці, в той час як

німецькі суди не робили нічого, щоб припинити це. Оскільки заявники не могли знати, чи є вони захищеними від переслідувань папараці, вони скаржились на нестерпну ситуацію правової незахищеності і значний ризик судових позовів і спричинених ними витрат.

85. Заявники стверджували, що жодна з фотографій, як окремо, так і в контексті статті, не робила внеску до обговорення громадського інтересу у демократичному суспільстві. Вони були спрямовані виключно на задоволення цікавості окремих читачів. Де і як заявники проводять відпочинок, вочевидь не стосується жодного питання, яке безпосередньо торкається громадськості. Прогулянка заявників під час відпочинку не була подією сучасного суспільства, особливо тому, що вона відбувалась поза здійсненням будь-яких офіційних повноважень.

86. Повідомлення у спірній статті, яка супроводжувала фотографію, про тривалу хворобу Князя Райнера не може змінити цей висновок. У статті йшлося не про те, чи хвороба Князя перешкоджала йому здійснювати його суверенні обов'язки. У ній було всього кілька речень, у яких читачів повідомляли про його хворобу; у статті йшлося переважно про приватне життя заявників й інших членів князівської родини. Хвороба Князя була лише зачіпкою для розлогої розповіді про приватне життя заявників. Є навіть сумнівним, чи може бути виправдане оприлюднення фотографії Князя Райнера з дочкою Стефані, оскільки оприлюднення фотографії, яке оскаржене у даній справі, було вочевидь не виправданим. Навіть якщо хвороба князя мала інформаційну цінність, не існувало дійсного зв'язку між лижним відпочинком заявників і цією хворобою. Звичайної статті було б, до того ж, досить для задоволення громадського інтересу.

87. Заявники повідомили, що не було нічого незвичного чи ганебного в тому, що вони, як будь-яка родина, під час хвороби князя провели кілька днів на лижному курорті разом із дочкою. Ця інформація зовсім не стосувалась управління Князівством Монако. Саме коли один із членів родини страждає від тривалої хвороби, його родичі потребують спеціального захисту на декілька днів, коли вони можуть відпочити. Якщо хвороба родича була б достатньою підставою для оприлюднення фотографії, гарантії статті 8 були б підірвані, і преса могла б постійно повідомляти про приватне життя заявників. Якби фотографії зображали заявників під час відвідання князя, подією сучасного суспільства був би їхній візит, а коли вони були деінде, подією була б їхня відсутність. Німецькі засоби масової інформації міцно схопились за це: вони могли скласти статті на кілька речень, аби штучно продукувати інформаційні цінності.

88. Заявники скаржились на відсутність двох важливих факторів у збалансуванні інтересів, здійсненому німецькими судами. Вони стверджували, що суди не надали належної уваги тому факту, що вони ніколи не прагнули повідомляти у засобах масової інформації

подробиці свого приватного життя, а завжди захищались від будь-яких протиправних публікацій. Тому вони мали законне очікування, що їхнє приватне життя буде захищене. Окрім того, на відміну від Суду, німецькі суди не врахували той факт, що заявники постійно перебували під спостереженням і переслідуванням з боку папараці, і що фотографії було зроблено без їхнього відома або згоди. Окрім того, заявницю ніколи не кликали на престол Князівства Монако: коли були зроблені фотографії, її батько ще був живий. Після його смерті її брат Альберт успадкував престол.

89. Заявники повідомили, що після рішення у справі *Von Hannover*, у якому Суд чітко встановив критерії, котрих слід дотримуватись у справах про протиправне оприлюднення фотографій, німецька влада не могла більше спиратись на можливість розсуду. На їхню думку, загальноєвропейський консенсус постав внаслідок впливу цього рішення, що підтверджується ухваленням резолюції Парламентської Асамблеї у 1998 році. Відмінності, котрі залишились, полягають переважно у нюансах. Рішення у справі *Von Hannover* було частиною єдиної обґрунтованої юриспруденції і згодом багато разів підтверджувалось. Окрім того, заявники висловили подив, що Суд, як верховний європейський суд, повинен мати вужчі повноваження для контролю, ніж повноваження, які здійснює Федеральний конституційний суд, котрий у справі стосовно фотографії, оприлюдненої у журналі «7 Tage» (див. вище параграф 40), зневажив думку одинадцяти професійних суддів, які розглядали справу, і повністю замінив її власною думкою аж до найменших подробиць.

2. Зауваження третіх сторін

(а) Асоціація німецьких видавців часописів

90. Асоціація в якості третьої сторони зауважила, що постановлене Судом рішення у справі *Von Hannover* мало у Німеччині значний вплив на свободу преси. Після цього рішення німецькі суди почали надавати свободі преси значно меншої ваги, ніж раніше. Тепер їхні рішення узгоджуються з юриспруденцією Суду, на яку, до того ж, вони часто посилаються. Асоціація повідомила, що преса, у її ролі “громадського сторожового пса”, має завдання наглядати не лише за парламентами, урядами та іншими політичними подіями, але й спостерігати за громадським життям загалом, як у політиці, економіці, мистецтві, соціальній сфері, так і в будь-якій іншій галузі. Як член королівської родини, заявниця має функцію рольової моделі і, безсумнівно, є публічною особою. Асоціація в якості третьої сторони зауважила, що з 2003 року заявниця була послом доброї волі ЮНЕСКО, посада, котра надається відомим особам, таким як Нельсон Мандела, Клаудія Кардінале і П’єр Карден. Окрім того, у рішеннях, проголошених після

рішення у справі *Von Hannover*, Суд визначив заявницю як публічну особу. На думку асоціації, захист приватного життя вже був достатньо широким до рішення у справі *Von Hannover*, і цей захист згодом був ще більше розширений. Отже, німецькі суди не перевищили свою можливість розсуду. Стандарти, які існують у Франції, не можуть бути зразком для Європи.

(b) Видавнича компанія Ehrlich & Sohn GmbH & Co KG

91. Видавнича компанія в якості третьої сторони підкреслила важливість свободи преси в Німеччині, особливо з огляду на минулу націонал-соціалістичну добу цієї країни. Вона зазначила, що відповідно до узгодженої юриспруденції Федерального конституційного суду, розважальна преса також користується захистом свободи преси. Окрім того, як дочка покійного князя-суверена європейської країни, сестра чинного князя-суверена і дружина голови колишньої німецької аристократичної династії, заявниця безсумнівно є публічною особою, котра привертає увагу, принаймні, у Європі. Видавнича компанія насамкінець повідомила, що після рішення у справі *Von Hannover*, ухваленого Судом у 2004 році, німецькі суди, відштовхуючись від цього прецеденту, обмежили можливість оприлюднення фотографій осіб поза офіційними подіями і без згоди зацікавлених сторін і, отже, серйозно обмежили свободу інформації і преси.

(c) Асоціація юристів у сфері ЗМІ

92. Асоціація в якості третьої сторони зауважила, що стаття 8 Конвенції не створює право на зображення або, більше того, право на репутацію. Оприлюднення фотографії особи саме по собі не обов'язково становить втручання у права, гарантовані цим положенням. Вирішуючи, чи було втручання, слід брати до уваги всі обставини, і необхідний певний рівень серйозності. Вкрай важливо, аби ЗМІ, котрі повідомляють про всі питання громадського інтересу, були надійно захищені. На думку асоціації, хоча Суд у своєму рішенні у справі *Von Hannover* правильно вирішив, що слід брати до уваги контекст, у якому було зроблено фотографію, він зайшов надто далеко, помилково стверджуючи, що оприлюднення будь-якої фотографії підпадає під дію статті 8. На жаль, Суд підтвердив таку позицію у наступних рішеннях. Асоціація доводила, що правильний погляд полягав у тому, щоб спершу вивчити, чи оприлюднена фотографія підпадала чи не підпадала під приватну сферу. В цьому контексті слід звернути увагу на те, чи відповідна особа, беручи до уваги всі обставини, мала законне очікування конфіденційності. Якщо ні, то питання вичерпується, оскільки стаття 8 Конвенції не застосовується. Якщо так, то національні суди мають зважити суперечливі права,

одного статусу, за статтями 8 і 10 Конвенції, беручи до уваги всі обставини справи. Зважування і його наслідок є питаннями, які підпадають під можливість розсуду держави. Європейський Суд має втручатись, лише якщо національні органи не здійснили збалансування, або якщо рішення є нерозумним. Зрештою, рішення про те, чи включати фотографії до друкованого повідомлення, підпадає під компетенцію редактора, і судді не можуть замінити його своєю думкою.

(d) Спільне подання Ініціативи з правового захисту ЗМІ, Міжнародного інституту преси і від Світової асоціації видавців газет і новин

93. Ці три асоціації в якості третьої сторони зауважили, що в державах-учасниках прослідковується потужний рух до прийняття національними судами принципів і стандартів, висловлених Судом стосовно зважування прав за статтею 8 і статтею 10 Конвенції, навіть якщо індивідуальна вага, надана кожному фактору, може змінюватись залежно від держави. Вони закликали Суд надати державам-учасникам ширшу можливість розсуду, стверджуючи, що до цього підштовхує стаття 53 Конвенції. Вони посилались на рішення Суду у справі *Chassagnou і Інші проти Франції* ([ВП], №№ 25088/94, 28331/95 і 28443/95, § 113, ECHR 1999-III), стверджуючи, що Суд вказав, що надаватиме державам-учасникам ширшу можливість розсуду в ситуаціях суперечки інтересів. Державам-учасникам зазвичай надано ширшу можливість розсуду стосовно позитивних зобов'язань у стосунках між приватними особами або ж у інших галузях, у яких думки в межах демократичного суспільства можуть значно відрізнятись (*Fretté проти Франції*, № 36515/97, § 41, ECHR 2002-I). Окрім того, Суд вже надав державам-учасникам широку можливість розсуду у справах щодо збалансування прав за статтею 8 і статтею 10 Конвенції (*А. проти Норвегії*, цитоване вище, § 66). Його роль полягає саме у тому, аби підтвердити, що держави-учасниці запровадили механізм для визначення справедливого балансу, а також, що особливі фактори, взяті до уваги національними судами під час забезпечення такої рівноваги, відповідали Конвенції і його юриспруденції. Європейський Суд повинен втручатись, лише якщо національні суди визнали важливими неналежні фактори, або якщо висновки, зроблені національними судами, були вочевидь неправомірними або загалом зневажливими щодо приватного життя або інтересів репутації, котрі є предметом розгляду. В протилежному випадку, він ризикує перетворитись на апеляційний суд щодо таких справ.

3. Оцінка Суду

(а) Обсяг заяви

94. Спочатку Суд зауважує, що не його завдання перевіряти, чи дотримується Німеччина своїх зобов'язань відповідно до статті 46 Конвенції щодо виконання постановленого у 2004 році рішення у справі *Von Hannover*, оскільки це є повноваженням Комітету Міністрів (див. *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) проти Швейцарії* (№ 2) [ВП], № 32772/02, § 61, ECHR 2009-..., і *Öcalan проти Туреччини* (dec.), № 5980/07, 6 липня 2010 року). Дані заяви стосуються лише нових судових процесів, розпочатих заявниками після рішення у справі *Von Hannover* щодо оприлюднення інших їхніх фотографій (див. вище параграфи 15-20).

(b) Загальні принципи

(i) Щодо приватного життя

95. Суд нагадує, що концепція приватного життя поширюється на аспекти власної ідентичності, такі як ім'я особи, фотографія, або фізична і моральна недоторканність; гарантія, надана статтею 8 Конвенції, перш за все спрямована на забезпечення розвитку, без зовнішнього втручання, особистості кожного індивіда у його зв'язках з іншими людьми. Отже, існує зона взаємодії особи з іншими, навіть у публічному контексті, котра може підпадати під сферу приватного життя. Оприлюднення фотографії, отже, може втручатись у приватне життя особи, навіть якщо ця особа є публічною (див. *Schüssel проти Австрії* (dec.), № 42409/98, 21 лютого 2002 року; *Von Hannover*, цитоване вище, §§ 50 і 53; *Sciaccia*, цитоване вище, § 29; і *Petrina проти Румунії*, № 78060/01, § 27, 14 жовтня 2008 року).

96. Стосовно фотографій, Суд зазначив, що зображення особи є одним із головних атрибутів її особистості, оскільки воно розкриває унікальні характеристики особи і відрізняє особу з-поміж інших. Право на захист свого зображення є, таким чином, однією з головних складових особистого розвитку. Воно передбачає, головним чином, право індивіда контролювати використання свого зображення, включно з правом відмовлятися від його оприлюднення (див. *Reklos i Davourlis проти Греції*, цитоване вище, § 40).

97. Суд також нагадує, що за певних обставин, навіть якщо особа відома громадськості, він чи вона можуть спиратись на “законне очікування” захисту і поваги щодо свого приватного життя (див. *Von Hannover*, цитоване вище, § 51; *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue проти Бельгії*, № 64772/01, § 78, 9 листопада 2006 року; *Standard Verlags GmbH проти Австрії* (№ 2), № 21277/05, § 48, 4 червня 2009

року; і *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) проти Франції*, № 12268/03, § 53, 23 липня 2009 року).

98. У справах того виду, який тут розглядався, питання полягало не у дії держави, а у ствердженні неналежності захисту, наданого національними судами приватному життю заявників. Хоча головною метою статті 8 є захист особи від неправомірного втручання з боку державної влади, вона не лише зобов'язує державу утримуватись від такого втручання: окрім такого негативного заходу, можуть існувати позитивні зобов'язання, невід'ємні від ефективної поваги до приватного або сімейного життя особи. Ці зобов'язання можуть передбачати ухвалення заходів, спрямованих на забезпечення поваги до приватного життя навіть у сфері стосунків індивідів між собою (див. *X і Y проти Нідерландів*, 26 березня 1985 року, § 23, Series A № 91, і *Armoniené*, цитоване вище, § 36). Це стосується також захисту зображення особи від зловживання з боку інших осіб (див. *Schüssel*, цитоване вище; *Von Hannover*, цитоване вище, § 57; і *Reklos і Davourlis*, цитоване вище, § 35).

99. Межа між позитивними і негативними зобов'язаннями держави за статтею 8 не має точного визначення; проте, принципи, що мають застосовуватись, подібні. В обох контекстах слід зважати на справедливий баланс, якого необхідно досягти між відповідними суперечливими інтересами (див. *White проти Швеції*, № 42435/02, § 20, 19 вересня 2006 року, і *Gurgenidze*, цитоване вище, § 37).

(ii) Щодо свободи вираження поглядів

100. Дані заяви вимагають вивчення справедливого балансу, якого необхідно досягти між правом заявників на повагу до їхнього приватного життя і правом видавничих компаній на свободу слова, гарантовану статтею 10 Конвенції. Тому Суд вважає корисним нагадати загальні принципи також стосовно застосування цього положення.

101. Свобода вираження поглядів є однією з головних засад демократичного суспільства і однією із засадових умов для його прогресу і для самореалізації особи. За умов параграфу 2 статті 10, вона застосовується не лише щодо “інформації” або “ідей”, котрі позитивно приймаються або сприймаються як нешкідливі або ж байдуже, але також до тих, які ображають, шокують або турбують. Цього вимагають плюралізм, толерантність і широта поглядів, без яких не існує “демократичного суспільства”. Як вказано у статті 10, свобода слова має винятки, котрі, проте, слід вузько тлумачити, і потреба у будь-яких обмеженнях має бути переконливо доведена (див., поміж іншими, *Handyside проти Сполученого Королівства*, 7 грудня 1976 року, § 49, Series A № 24, *Editions Plon проти Франції*, № 58148/00, §

42, ECHR 2004-IV; і *Lindon, Otchakovsky-Laurens і July проти Франції* [ВП], №№ 21279/02 і 36448/02, § 45, ECHR 2007-IV).

102. Суд також постійно наголошує на важливій ролі, яку відіграє преса у демократичному суспільстві. Хоча преса не повинна переступати певні межі, зважаючи, зокрема, на захист репутації і права інших, її обов'язок, тим не менш, полягає у поширенні, у спосіб, відповідний до її зобов'язань і обов'язків, інформації й ідей з усіх питань громадського інтересу. Не лише преса має завдання розповсюджувати таку інформацію й ідеї - громадськість також має право отримувати їх. У протилежному випадку, преса не могла б відігравати свою життєво важливу роль "громадського сторожового пса" (див. *Bladet Tromsø і Stensaas проти Норвегії* [ВП], № 21980/93, §§ 59 і 62, ECHR 1999-III, і *Pedersen і Baadsgaard проти Данії* [ВП], № 49017/99, § 71, ECHR 2004-XI).

Окрім того, Суд не повинен, як і національні суди, заміщувати своєю власною думкою думку преси стосовно того, яку технологію повідомлення слід вживати у конкретному випадку (див. *Jersild проти Данії*, 23 вересня 1994 року, § 31, Series A № 298, і *Stoll проти Швейцарії* [ВП], № 69698/01, § 146, ECHR 2007-V).

103. Зрештою, Суд нагадує, що свобода слова включає оприлюднення фотографій (див. *Österreichischer Rundfunk проти Австрії* (dec.), № 57597/00, 25 травня 2004 року, і *Verlagsgruppe News GmbH проти Австрії* (№ 2), № 10520/02, §§ 29 і 40, 14 грудня 2006 року). Проте, це сфера, у якій захист прав і репутації інших стає особливо важливим, оскільки фотографії можуть містити дуже особисту і навіть інтимну інформацію про особу або її чи його родину (див. *Von Hannover*, цитоване вище, § 59; *Hachette Filipacchi Associés проти Франції*, № 71111/01, § 42, ECHR 2007-VII; і *Eerikäinen і Інші проти Фінляндії*, № 3514/02, § 70, 10 лютого 2009 року).

Окрім того, фотографії, котрі з'являються у "сенсаційній" пресі або у "романтичних" часописах, які зазвичай мають на меті задовольнити цікавість громадськості стосовно подробиць суто приватного життя особи (див. *Société Prisma Presse проти Франції* (dec.), №№ 66910/01 і 71612/01, 1 липня 2003 року, і *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, цитоване вище, § 40), часто робляться за умов постійного домагання, що може викликати у відповідної особи дуже сильне відчуття втручання у її приватне життя або навіть переслідування (див. *Von Hannover*, цитоване вище, § 59, і *Gurgenidze*, цитоване вище, § 59).

(iii) Щодо можливості розсуду

104. Суд нагадує, що вибір заходів, розрахованих на забезпечення дотримання статті 8 Конвенції у сфері стосунків осіб між собою є, в принципі, питанням, що підпадає під можливість розсуду держави-учасниці, незалежно від того, позитивними чи негативними є

зобов'язання держави. Існують різні способи для забезпечення поваги до приватного життя, і характер зобов'язань держави залежатиме від конкретного аспекту приватного життя (див. *X і Y проти Нідерландів*, цитоване вище, § 24, і *Odièvre проти Франції* [ВП], № 42326/98, § 46, ECHR 2003-III).

Так само і за статтею 10 Конвенції держави-учасниці мають певну можливість розсуду у вирішенні того, чи потрібне, і якою мірою, втручання у свободу слова, захищену цим положенням (див. *Tammer проти Естонії*, № 41205/98, § 60, ECHR 2001-I, і *Pedersen і Baadsgaard*, цитоване вище, § 68).

105. Проте, ця можливість розсуду йде обіруч з європейським наглядом, котрий стосується як законодавства, так і рішень на його підставі, навіть тих, які проголошені незалежним судом (див., *mutatis mutandis*, *Peck проти Сполученого Королівства*, № 44647/98, § 77, ECHR 2003-I, і *Karhuvaara і Itälehiti*, цитоване вище, § 38). Здійснюючи наглядову роль, завданням Суду не є заміщення національних судів, а швидше вирішення, у світлі справи в цілому, чи рішення, ухвалені ними відповідно до їхніх повноважень щодо розсуду, є сумісними з відповідними положеннями Конвенції (див. *Petresco проти Молдови*, № 20928/05, § 54, 30 березня 2010 року; *Polanco Torres і Movilla Polanco проти Іспанії*, № 34147/06, § 41, 21 вересня 2010 року; і *Petrov проти Болгарії* (dec.), № 27103/04, 2 листопада 2010 року).

106. У справах, подібних до даної, котрі вимагають зважування права на повагу до приватного життя супроти права на свободу слова, Суд вважає, що результат заяви теоретично не повинен змінюватись залежно від того, чи подавалась вона до Суду за статтею 8 Конвенції особою, яка була об'єктом статті, чи видавцем за статтею 10. Дійсно, в принципі, ці права заслуговують на однакову повагу (див. *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, цитоване вище, § 41; *Timciuc проти Румунії* (dec.), № 28999/03, § 144, 12 жовтня 2010 року; і *Mosley проти Сполученого Королівства*, № 48009/08, § 111, 10 травня 2011 року; див. також пункт 11 резолюції Парламентської Асамблеї – параграф 71 вище). Відповідно, теоретично можливість розсуду має бути однаковою в обох справах.

107. Якщо зважування інтересів було здійснене національними органами відповідно до критеріїв, закріплених в юриспруденції Суду, Суд вимагатиме вагомих підстав, аби замінити думку національних судів своєю (див. *MGN Limited проти Сполученого Королівства*, № 39401/04, §§ 150 і 155, 18 січня 2011 року, і *Palomo Sánchez і Інші проти Іспанії* [ВП], №№ 28955/06, 28957/06, 28959/06 і 28964/06, § 57, 12 вересня 2011 року).

(iv) Критерії для зважування інтересів

108. Якщо право на свободу вираження поглядів зважується насупроти праву на повагу до приватного життя, то критерії, запроваджені юриспруденцією, відповідною до даної справи, перераховані нижче.

(α) Внесок до обговорення, що має загальний інтерес

109. Першим із головних критеріїв є внесок, зроблений фотографією або статтею до обговорення, що має загальний інтерес (див. *Von Hannover*, цитоване вище, § 60; *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue*, цитоване вище, § 68; і *Standard Verlags GmbH*, цитоване вище, § 46). Визначення того, що є предметом загального інтересу, залежатиме від обставин справи. Тим не менше, Суд вважає корисним відзначити, що він визнавав існування такого інтересу не лише в публікаціях стосовно політичних питань чи злочинності (див. *White*, цитоване вище, § 29; *Egeland i Hanseid проти Норвегії*, № 34438/04, § 58, 16 квітня 2009 року; і *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue*, цитоване вище, § 72), але також коли воно стосувалось спорту або відомих митців (див. *Nikowitz i Verlagsgruppe News GmbH проти Австрії*, № 5266/03, § 25, 22 лютого 2007 року; *Colaço Mestre i SIC – Sociedade Independente de Comunicação, S.A. проти Португалії*, №№ 11182/03 і 11319/03, § 28, 26 квітня 2007 року; і *Sapan проти Туреччини*, № 44102/04, § 34, 8 червня 2010 року). Проте, чутки про подружні проблеми президента республіки або фінансові труднощі відомого співака не були визнані предметом загального інтересу (див. *Standard Verlags GmbH*, цитоване вище, § 52, і *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, цитоване вище, § 43).

(β) Наскільки широко відомою є відповідна особа і яка тема повідомлення?

110. Роль або посада відповідної особи і характер діяльності, яка є темою повідомлення і/або фотографії, є іншим важливим критерієм, пов'язаним із попереднім. У зв'язку з цим необхідно розрізняти приватних індивідів і осіб, котрі діють в публічному контексті, як політичні або публічні постаті. Отже, в той час як невідомий громадськості приватний індивід може вимагати особливого захисту свого приватного життя, це не стосується публічних осіб (див. *Minelli проти Швейцарії* (dec.), № 14991/02, 14 червня 2005 року, і *Petrenco*, цитоване вище, § 55). Існує фундаментальна відмінність між повідомленням фактів, здатних зробити внесок в обговорення у демократичному суспільстві і пов'язаних, наприклад, з політиками, які здійснюють свої офіційні повноваження, і повідомленням подробиць із приватного життя особи, котра не має таких повноважень (див. *Von*

Hannover, цитоване вище, § 63, і *Standard Verlags GmbH*, цитоване вище, § 47).

Хоча у першому випадку преса виконує свою роль “громадського сторожового пса” демократії шляхом розповсюдження інформації й ідей щодо питань загального інтересу, ця роль видається менш важливою в останньому випадку. Так само, хоча за певних особливих обставин право громадськості бути поінформованою може торкатись навіть аспектів приватного життя публічних осіб, особливо стосовно політиків, цього не відбуватиметься у випадку, навіть якщо відповідна особа відома громадськості, якщо оприлюднені фотографії і супровідні коментарі стосуються виключно подробиць приватного життя особи і мають єдину мету – задовольнити громадську цікавість щодо цього (див. *Von Hannover*, цитоване вище, § 65 з цитованими посиланнями, і *Standard Verlags GmbH*, цитоване вище, § 53; див. також пункт 8 резолюції Парламентської Асамблеї – параграф 71 вище). В останньому випадку свобода слова вимагає вужчого тлумачення (див. *Von Hannover*, цитоване вище, § 66; *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, цитоване вище, § 40; і *MGN Limited*, цитоване вище, § 143).

(γ) Попередня поведінка відповідної особи

111. Поведінка відповідної особи до оприлюднення повідомлення або те, що фотографія і пов’язана з нею інформація вже з’являлись у попередній публікації, також є фактором, який слід взяти до уваги (див. *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, цитоване вище, §§ 52-53, і *Sapan*, цитоване вище, § 34). Проте, сам факт попереднього співробітництва з пресою не може бути аргументом для позбавлення відповідної сторони усього захисту від оприлюднення спірної фотографії (див. *Egeland i Hanseid*, цитоване вище, § 62).

(δ) Зміст, форма і наслідки публікації

112. Спосіб, у який фотографія або звіт оприлюднені, і спосіб, у який відповідна особа зображена на фотографії або у звіті, також може бути фактором, який слід взяти до уваги (див. *Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft m.b.H. проти Австрії (№ 3)*, №№ 66298/01 і 15653/02, § 47, 13 грудня 2005 року; *Reklos i Davourlis*, цитоване вище, § 42; і *Jokitaipale i Інші проти Фінляндії*, № 43349/05, § 68, 6 квітня 2010 року). Обсяг, у якому було поширено звіт і фотографію, також може бути важливим фактором, залежно від того, чи є газета загальнонаціональною або місцевою, і має велику чи обмежену передплату (див. *Karhuvaara i Iltalehti*, цитоване вище, § 47, і *Gurgenidze*, цитоване вище, § 55).

(є) Обставини, за яких було зроблено фотографії

113. Зрештою, Суд вже встановив, що не можна зневажати контекст і обставини, за яких було зроблено оприлюднені фотографії. У зв'язку з цим слід звернути увагу на те, чи сфотографована особа дала свою згоду на фотографування і на оприлюднення фотографій (див. *Gurgenidze*, цитоване вище, § 56, і *Reklos i Davourlis*, цитоване вище, § 41), або ж це було зроблено без повідомлення її, чи обманом, чи іншими незаконними засобами (див. *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, цитоване вище, § 47, і *Flinkkilä i Інші проти Фінляндії*, № 25576/04, § 81, 6 квітня 2010 року). Слід також звернути увагу на характер і серйозність втручання і на наслідки для відповідної особи оприлюднення фотографії (див. *Egeland i Hanseid*, цитоване вище, § 61, і *Timciuc*, цитоване вище, § 150). Для приватної особи, невідомої для громадськості, оприлюднення фотографії може становити більше втручання, ніж друкована стаття (див. *Eerikäinen i Інші*, цитоване вище, § 70, і *A. проти Норвегії*, цитоване вище, § 72).

(с) Застосування цих принципів у даній справі

114. Суд бере до уваги зміни, внесені Федеральним судом до попередньої юриспруденції після постановлення рішення у справі *Von Hannover*. Цей суд зазначив, *inter alia*, що на майбутнє слід надавати важливості питанню, чи дане повідомлення робило внесок до актуального обговорення, і чи його зміст виходив поза звичайне бажання задовольнити громадську цікавість. Він зазначив у зв'язку з цим, що чим більшою є цінність інформації для громадськості, тим більше має поступатись їй інтерес певної особи у захисті проти оприлюднення, і навпаки. Відзначаючи, що свобода вираження поглядів включає також і розважальну пресу, він зазначив, що інтерес читача до розваги зазвичай має меншу вагу, ніж інтерес у захисті приватної сфери.

115. Федеральний конституційний суд схвалив цей підхід, зазначаючи, що хоча він у своєму рішенні від 15 грудня 1999 року не ставив під сумнів колишню юриспруденцію Федерального суду, це не означає, що не може відповідати Основному Закону інша концепція захисту, котра надає більшої ваги врівноваженню суперечливих інтересів під час вивчення питання щодо того, чи можна вважати фотографію аспектом сучасного суспільства і, відповідно, оприлюднювати без згоди даної особи.

116. Стосовно твердження заявників, що новий підхід Федерального суду і Федерального конституційного суду просто іншими словами відтворював мотивування колишньої юриспруденції, Суд нагадує, що його завданням є не перевірка відповідного внутрішнього законодавства і практики *in abstracto*, а визначення, чи

порушував статтю 8 спосіб застосування щодо заявників законодавства і практики (див. *Karhuvaara i Italehti*, цитоване вище, § 49).

117. Суд зазначає, що відповідно до нового підходу Федеральний суд встановив, що ні фотографії заявників на лижному відпочинку, ні статті, які їх супроводжували, не містять інформації про актуальну суспільну подію і, отже, не зроблять внеску в обговорення громадського інтересу. Проте, Федеральний суд вирішив, що те ж саме не можна сказати стосовно інформації у статтях про хворобу Князя Райнера, правлячого на той час суверена Князівства Монако, і поведінки членів його родини під час цієї хвороби. На думку Федерального суду, ця тема вважалась актуальною суспільною подією, про яку часописи мали повідомляти і оприлюднювати фотографії, які б підтверджували й ілюстрували таку інформацію.

Федеральний конституційний суд, в свою чергу, зазначив, що Федеральний суд погодився, що хворобу правлячого Князя Монако можна вважати питанням загального інтересу, і що тому преса зобов'язана повідомляти, як діти князя поєднують обов'язки сімейної солідарності із законними потребами приватного життя, поміж якими є бажання поїхати на відпочинок. Він також підтвердив, що існував достатньо тісний зв'язок між фотографією і описаною у статті подією.

118. Суд зазначає, що оцінку Федеральним судом інформативної цінності спірної фотографії в контексті супровідної статті не можна критикувати на основі Конвенції (див., *mutatis mutandis*, *Tønsbergs Blad A.S. i Haukom*, цитоване вище, § 87, і *Österreichischer Rundfunk gegen Австрії*, № 35841/02, §§ 68 і 69, 7 грудня 2006 року). Стосовно хвороби Князя Райнера як актуальної суспільної події, Суд вважає, що з огляду на мотивування, наведене німецькими судами, таке тлумачення не можна вважати необґрунтованим (див., *mutatis mutandis*, *Editions Plon*, цитоване вище, §§ 46-57). У зв'язку з цим варто зазначити, що Федеральний суд залишив без змін судову заборону на оприлюднення двох інших фотографій, котрі зображали заявників за подібних обставин, саме через те, що вони оприлюднювались виключно з розважальною метою (див. вище параграфи 36 і 37). Тому Суд погоджується, що дані фотографії, з огляду на супровідні статті, дійсно певною мірою робили внесок в обговорення громадського інтересу. Стосовно цього він нагадує, що не лише преса має завдання розповсюджувати таку інформацію й ідеї - громадськість також має право отримувати їх (див. вище параграф 102).

119. Стосовно скарг заявників на ризик того, що ЗМІ обходять умови, запроваджені Федеральним судом, використовуючи будь-яку актуальну суспільну подію як виправдання для оприлюднення їхніх фотографій, Суд зазначає, що в рамках даних заяв його завдання полягає не у вивченні відповідності до Конвенції будь-якого наступного оприлюднення фотографій заявників. Якщо це трапиться,

вони матимуть можливість звернутись із позовом до відповідних національних судів. Суд також зазначає, що Федеральний конституційний суд у своєму рішенні вказав, що якщо стаття є лише приводом для оприлюднення фотографії видатної особи, то відсутній будь-який внесок у формування громадської думки, і тому відсутні підстави для того, аби інтерес у оприлюдненні переважав над захистом особистих прав.

120. Так само Федеральний суд ґрунтував своє мотивування на припущенні, що заявники є відомими публічними особами, які особливо привертають увагу громадськості, не вдаючись до подробиць досягнення цього висновку. Суд вважає, що попри питання, чи має, і якою мірою, заявниця офіційний статус у Князівстві Монако, не можна вважати, що заявники, незаперечно, дуже відомі люди, є звичайними приватними особами. Їх слід, натомість, вважати публічними особами (див. *Gurgenidze*, цитоване вище, § 40; *Sciacca*, цитоване вище, § 27; *Reklos i Davourlis*, цитоване вище, § 38; і *Giorgi Nikolaishvili проти Грузії*, № 37048/04, § 123, ECHR 2009-...).

121. Після цього Федеральний суд вивчив питання, чи фотографії були зроблені за несприятливих для заявників обставин. Уряд повідомив, що той факт, що фотографії були зроблені без повідомлення заявників, не обов'язково означає, що їх зробили потайки за несприятливих для заявників обставин. Заявники ж, у свою чергу, стверджували, що фотографії було зроблено за умов постійного переслідування, з яким вони повсякчас стикались.

122. Суд зазначає, що Федеральний суд дійшов висновку, що заявники не навели жодних доказів того, що фотографії було зроблено за несприятливих обставин, і що ніщо не вказувало на те, що їх було зроблено крадькома або з використанням секретних засобів, аби їхнє оприлюднення стало незаконним. Федеральний конституційний суд, в свою чергу, зазначив, що відповідні видавничі компанії надали подробиці про те, як було зроблено фотографії, котрі з'явилися у журналі «*Frau im Spiegel*», і що заявниця не скаржилась у цивільних судах на неналежність такої інформації і не повідомляла, що спірна фотографія була зроблена за несприятливих для неї обставин.

123. Суд зазначає, що відповідно до юриспруденції німецьких судів, обставини, за яких було зроблено фотографію, є одним із факторів, які зазвичай перевіряються під час зважування конкуруючих інтересів. У даній справі, із рішень національних судів зрозуміло, що цей фактор не вимагав ретельнішої перевірки, оскільки заявники не навели жодного належного аргументу, і не існувало жодних конкретних обставин, які виправдали б заборону оприлюднення фотографій. Окрім того, Суд зазначає, як вказував і Федеральний суд, що фотографії заявників взимку посеред вулиці у Сент-Моріці не були самі по собі настільки образливими, аби виправдати їхню заборону.

(d) Висновок

124. Суд зазначає, що національні суди, відповідно до своєї юриспруденції, ретельно зважили право компаній-видавців на свободу вираження поглядів і право заявників на повагу до приватного життя. Таким чином, суди надали принципового значення тому, чи фотографії, взяті в контексті супровідних статей, зробили внесок у обговорення громадського інтересу. Вони також перевірили обставини, за яких були зроблені фотографії.

125. Суд далі зазначає, що національні суди правильно врахували відповідну юриспруденцію Суду. Федеральний суд змінив свій підхід відповідно до рішення у першій справі *Von Hannover*, а Федеральний конституційний суд, в свою чергу, не лише схвалив цей підхід, але й сам зробив детальний аналіз юриспруденції Суду стосовно скарг заявників про те, що Федеральний суд зневажив Конвенцію і юриспруденцію Суду.

126. За таких обставин, а також з огляду на можливість розсуду національних судів у зважуванні конкуруючих інтересів, Суд робить висновок, що національні суди належно виконали свої позитивні зобов'язання відповідно до статті 8 Конвенції. Відповідно, не було порушення цього положення.

З ЦИХ ПРИЧИН СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Відокремлює* заяву у справі *Axel Springer AG проти Німеччини* (№ 39954/08) від даних заяв;
2. *Проголошує* дані заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що не було порушення статті 8 Конвенції.

Складено англійською і французькою мовами і постановлено на відкритому слуханні у Палаці Прав Людини у Страсбурзі 7 лютого 2012 року.

Майкл О'Бойль
Заступник Секретаря

Ніколас Братца
Голова

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2013 рік.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська і французька. Цей переклад було здійснено за підтримки Фондації з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є обов'язковим для Суду, і Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити із бази даних юриспруденції Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази даних, котрим Суд передав його. Його можна відтворювати з некомерційною метою, за умови цитування повної назви справи, наведеної примітки щодо авторських прав і посилання на Фондацію з прав людини. Якщо є намір використати будь-яку частину перекладу з комерційною метою, звертайтеся, будь ласка, за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int